

Les 1: Onderdrukking: Mozes' voorgeschiedenis en geboorte

Juni 28-juli 4

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Exodus 2:23–25*

Lezen: *Exodus 1:1-2:25*

Introductie:

Deze eerste les vat de lange geschiedenis van Gods volk in Egypte samen, vanaf de tijd van Jozef, toen Israël enorme voorspoed beleefde, tot hun slavernij onder de wrede farao, die de executie van alle mannelijke baby's beval. Maar God is niet passief wanneer kwade krachten zijn volk proberen te vernietigen. Hij is hun Redder. Dus stuurde Hij een verlosser, zijn dienaar Mozes, wiens wonderbaarlijke bescherming bij zijn geboorte leidde tot zijn buitengewone opname in de familie van de farao als een geadopteerde zoon. De eerste veertig jaar van Mozes' leven worden gekenmerkt door het ontvangen van de beste opleiding, eerst van zijn moeder en daarna aan de Egyptische universiteit. Hoewel hij werd opgeleid om op de troon van Egypte te zitten en een groot leider te worden, kwam Mozes door zijn fouten en Gods voorzienigheid in het huishouden van Jetro terecht. Daar trouwde hij en werd hij herder.

Thema:

1. Gods vervulling van zijn beloften en zegeningen van voorspoed moeten gevierd worden. Dankbare harten erkennen Gods liefde en zorg in hun leven en erkennen dat het God is die zegent en ingrijpt om voorspoed en succes te geven. Maar als we niet oppassen, kunnen we maar al te gemakkelijk uit het oog verliezen dat God, en niet onze prestaties, verantwoordelijk is voor onze voorspoed. Vergeten dat alles wat we hebben uiteindelijk aan God toebehoort, kan ertoe leiden dat sommigen overmand worden door jaloezie en het goede werk dat God door hen wil doen om anderen te redden, willen controleren en vernietigen.
2. Gebeden hebben verschillende functies. Ze dienen niet alleen om de Heer te loven voor zijn goedheid en vriendelijkheid jegens ons, maar het zijn petitie's - kreten van gewonde, onderdrukte, wanhopige en misbruikte mensen die hulp nodig hebben. Kwade mensen kunnen de rechten van anderen schenden, maar God belooft om diegenen bij te staan die op deze manier schade ondervinden.
3. Het goede nieuws is dat God onze wanhopige roep om zijn vergeving, aanwezigheid en tussenkomst hoort. Hij ziet onze strijd, merkt onze tranen op, begrijpt onze pijn en reageert op ons gekerm.
4. Alle onderdrukte, vervolgte, uitgebuite en gemarginaliseerde mensen kunnen zich identificeren met de verhalen in het boek Exodus. Door deze historische verslagen leren ze dat ze niet alleen zijn. God is bij hen ondanks zijn vermeende stilte. Zijn onzichtbare aanwezigheid en bijbelse beloften proberen innerlijke troost en de zekerheid van verlossing te bieden.
5. God herinnert zich zijn verbond met Abraham, Isaak en Jakob. Hij is trouw. Wat Hij belooft, komt Hij na. God grijpt in op zijn eigen tijd. Goddelijke timing is vaak tegengesteld aan onze eindige verlangens en verwachtingen.

Deel II: Commentaar

Het boek Exodus gaat niet over Mozes, maar vooral over God en zijn leiderschap in het leven van Mozes en Israël. Exodus begint met het beeld van Gods zegeningen over de familie van Jakob: ze bestonden uit slechts zeventig individuen toen ze Jozef naar Egypte volgden, maar ze werden buitengewoon talrijk,¹ in overeenstemming met Gods belofte aan Abraham.²

Israëls voorspoed verandert echter in een probleem. De nieuwe Egyptische farao wordt jaloers en bang voor Israël; dus maakt hij hen op sluwe wijze tot slaven door hen hard te laten werken en hen te onderdrukken. Historisch gezien kunnen deze dramatische gebeurtenissen het best geplaatst worden tegen de achtergrond van de achttiende dynastie van Egypte. In die tijd begon de nieuwe Hyksos-dynastie te regeren. De eerste koning, Amose (1580-1546 v. Chr.), kan worden herkend als degene die de prestaties van Jozef niet erkende³ en de Israëlieten tot slaven begon te maken. De situatie van Gods volk begon snel te verslechteren, van een voorspoedige situatie en de vrije bewoning van Egypte naar abjecte slavernij onder de dwingende handen van harde meesters.⁴ De koning achter deze drastische verandering was Amenhotep I (1553-1532). Maar hoe meer de Israëlieten onderdrukt werden, hoe meer ze in aantal toenamen.⁵ De druk op de farao groeide om Gods volk door zware arbeid te onderwerpen.

Deze keten van meedogenloosheid en onderdrukking, geïnitieerd door de farao, bereikte zijn hoogtepunt tijdens het wrede bewind van Toetmosis I (1525-1512), die genadeloos het doodvonnis uitvaardigde om alle mannelijke Hebreeuwse baby's te doden.⁶ Als de exodus plaatsvond in maart 1450 v. Chr., de datum waar wij van uitgaan, dan werd Mozes tachtig jaar eerder geboren, dat zou 1530 v. Chr. zijn, tijdens het koningschap van Toetmosis I. Toetmosis I had een dochter die koningin Hatsjepsot (1504-1482) werd. Hatsjepsot adopteerde Mozes en gaf hem die naam. Hatsjepsot stierf toen Mozes in Midjan was. Hatsjepsots echtgenoot Toetmosis II (1508-1504) had met een concubine een zoon, namelijk Toetmosis III (1504-1450), die de farao van de exodus was. Farao Amenhotep II (1453-1425), niet de eerstgeboren zoon van Toetmosis III, was meer dan twee jaar co-regent met zijn vader en had een zoon die stierf in de tiende plaag als eerstgeboren zoon. Farao Toetmosis IV (1425-1412), die Amenhotep II opvolgde op de troon, was niet de oudste zoon, zoals de inscriptie op de Sfinx Stela aangeeft. De bijbelse gegevens kunnen dus in overeenstemming worden gebracht met buitenbijbels bewijs.

De Egyptische naam van Mozes past goed bij deze periode (vergelijkbaar met de naam Toetmosis) en betekent 'geboren uit' of 'getrokken (uit)'. Zijn volledige naam was waarschijnlijk Hapi-mose (Hapi was de god van de rivier de Nijl). Maar Mozes, die naar zichzelf verwees en onder Gods inspiratie schreef, schrapt Hapi uit zijn naam, een teken van zijn weigering om geassocieerd te worden met de god van de Nijl.

De geboorte van Mozes⁷ is een keerpunt in de geschiedenis van Israël. Gods volk bad om bevrijding uit de slavernij en vroeg zijn hulp in hun wanhopige situatie. God beantwoordde hun smeekbeden met de geboorte van Mozes. Gods wonderbaarlijke interventie om Mozes' leven in deze bijzondere omstandigheden te beschermen was alleen mogelijk in samenwerking met zijn ouders en Mirjam, zijn zus. Zo zien we dat God menselijke instrumenten gebruikt om zijn doel te bereiken.

¹ Exodus 1:7

² Genesis 15:5

³ Exodus 1:8

⁴ Exodus 1:11, 13-14

⁵ Exodus 1:12

⁶ Exodus 1:22

⁷ Exodus 2:1-10

In de duisternis van ontberingen en ons eigen lijden moeten we onze ogen op God richten en op Hem, zijn leiderschap en zijn wijsheid vertrouwen, want Hij zal zijn kinderen nooit in de steek laten. Hij is bij hen te midden van verdrukking en vervolging. Hij kent de tranen van de mishandelden en gewonden. Hij lijdt met hen. De profeet Jesaja verklaart treffend dat God getroffen is in al onze noden.⁸ Zijn verbondenheid met ons is sterk en onherroepelijk. In ons lijden lijdt Hij; in onze nood voelt Hij noodt; en in onze pijn voelt Hij pijn. Hij staat aan de kant van de vervolgd die lijden omwille van de gerechtigheid.⁹ Hij is een genadige en barmhartige Heer. Hij is lankmoedig met ons en aan het kruis heeft Hij geleden om onze verlossing veilig te stellen. Daarentegen zullen onderdrukkers, misbruikers en overtreders Gods oordeel van veroordeling en uiteindelijke vernietiging ervaren. Laten we ons in deze context de inzichtelijke uitspraak van Ellen White in gedachten brengen: ‘In het toekomstige leven zullen de mysteries die ons hier hebben geërgerd en teleurgesteld duidelijk worden gemaakt. We zullen zien dat onze schijnbaar onbeantwoorde gebeden en teleurgestelde hoop tot onze grootste zegeningen behoorden.’¹⁰

Sifra en Pua, twee vroedvrouwen, staan model voor trouw. Omdat ze God eerbiedigden, hoefden ze niet bang te zijn voor de woede van de farao. Hun respect voor de God van het leven leidde hen naar respect voor het menselijk leven. Ze weigerden de mannelijke Hebreeuwse baby's bij de geboorte ‘per ongeluk’ te doden. Ze wisten dat het leven een geschenk van God is, dus weigerden ze de bevelen van de farao.

De Bijbel onthult ons niet veel over de eerste veertig jaar van Mozes' leven,¹¹ behalve deze saillante details: (1) Mozes werd de zoon van de dochter van de farao; (2) toen hij volwassen was, doodde hij een Egyptenaar die een Hebreër sloeg; (3) hij had ruzie met een Hebreër die een mede-Hebreër sloeg; (4) daarna vluchtte hij naar Midjan waar hij bij Jetro, een priester, verbleef en met diens dochter Sippora trouwde; en (5) met haar kreeg hij een zoon, Gerson.

Het belangrijkste punt van de les van deze week is de zin ‘[God] dacht aan het verbond’ uit onze hoofdttekst: ‘God hoorde hun jammerkreten en dacht aan het verbond dat Hij met Abraham, Isaak en Jakob had gesloten.’¹² Gods trouw aan zijn verbondsbeloften brengt stabiliteit in de relaties tussen God en zijn volk. Hij houdt zich aan zijn deel, ondanks onze ontrouw. Gods verbond vormt de wettelijke vestiging van een relatie tussen God en zijn volgelingen.

Toch was zijn verbondsbeloofte schijnbaar niet vervuld, omdat zijn volk niet voorspoedig was maar leed. De uitspraak dat God ‘dacht aan zijn verbond’ betekent niet dat God aan geheugenverlies leed of dat Hij zijn volk vergat. Op zijn eigen tijd grijpt God in ten gunste van zijn volk. God beloofde zichzelf door zijn woord aan Abraham dat hij een grote natie zou worden; dus, ter vervulling van deze belofte, grijpt God in om vrijheid te brengen aan de onderdrukten. God bevrijdt Israël omdat Hij beloofd heeft Abrahams nageslacht te zegenen.

In deze twee afsluitende verzen komt de term Elohim vier keer voor als naam voor God. Elohim is een machtige, sterke God en wordt beschreven in verband met vier acties: God ‘hoorde,’ ‘dacht aan,’ ‘zag’ en ‘trok zich hun lot aan.’ Deze verzen onderstrepen Gods kennis van de situatie, zijn zorg en zijn bereidheid om ten gunste van zijn volk te handelen. Hij zal de loop van de geschiedenis veranderen omdat zijn tijd om in te grijpen is aangebroken. God zal in zijn barmhartigheid ‘Nee’ zeggen tegen de onderdrukking en zijn volgelingen vrijheid geven, zodat zij hun God kunnen dienen uit dankbaarheid voor het geschenk van vrijheid. Zo overwint Gods genade geweld, onderdrukking en slavernij.

⁸ Jesaja 63:9

⁹ Matteüs 5:10

¹⁰ *Ministry of Healing*, blz. 474

¹¹ Handelingen 7:23

¹² Exodus 2:24

Deel III: Toepassing

1. Hoe voel je je als mensen je over het hoofd zien, pijn doen, uitbuiten of misbruiken? Deze diepe teleurstellingen en kwellingen kunnen je helpen om mee te voelen met mensen die soortgelijke ervaringen in het leven meemaken. Hoe kun je deze lijdende mensen effectief bemoedigen? Wat is de beste remedie voor teleurstellingen in het leven?
2. Hoe kun je effectief reageren op machtsmisbruik op je werkplek of in de kerk?
3. Stel je voor wat er zou gebeuren als de ouders van Mozes en Mirjam God niet hadden vertrouwd en niet de moed hadden gehad om hun baby te verbergen. Wat zou er gebeurd zijn met Gods plan? Hoe zou God gereageerd hebben in deze hypothetische situatie? Zou een andere Mozes zijn opgestaan?
4. Hoe was het mogelijk dat Mozes, na zoveel jaren in luxe en in een heidens huis te hebben geleefd, besloot om een periode met Gods volk te lijden?
5. Zij die buigen voor God hoeven niet bang te zijn om voor koningen te staan. Zij hebben Gods wil op de eerste plaats gezet in hun leven; dus gaan ze moedig en vrijmoedig voorwaarts om Gods geboden te houden. Wat betekent het dat Mozes niet de farao eerbiedigde, maar God? Hoe begrijp je de paradoxale uitspraak dat Mozes: 'hij volhardde, als zag hij de Onzienlijke.'¹³ Hoe kun je God zien met het innerlijk oog van geloof?

¹³ Hebreeën 11:27

Les 2: De brandende braamstruik

Juli 5-11

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Exodus 3:7-8*

Lezen: *Exodus 3:1-4:31*

Introductie:

God openbaarde zichzelf aan Mozes en riep hem als dienaar om het volk Israël uit Egypte te leiden naar het beloofde land. Mozes is nogal overdonderd door dit verzoek en vraagt God iemand anders te zoeken.

Thema:

Laten we in onze studie van Exodus 3 en 4 één cruciaal feit onderstrepen: als God zijn volk roept om een specifieke taak uit te voeren, dan rust Hij hen ook toe en stelt Hij hen in staat die taak uit te voeren. Roeping en machtiging gaan hand in hand. De Heer geeft de nodige geestelijke gaven en vaardigheden. We hoeven ons geen zorgen te maken, ook al kan het werk enorm zijn en onze vermogens ver te boven gaan. God heeft de leiding. We moeten de HEER God laten zijn in ons leven en volledig vertrouwen op zijn beloften. We kunnen op Hem vertrouwen. Het is onze verantwoordelijkheid om zijn leiding te volgen en te gehoorzamen.

De structuur van deze twee hoofdstukken, die handelen over Gods ingrijpen ten gunste van zijn volk, kan worden verdeeld in vier hoofddelen:

A. Gods ontmoeting met Mozes,¹⁴ die een inleiding en opdracht heeft¹⁵ en vier delen die de dialoog tussen de Heer en Mozes behandelen: (1) Exodus 3:11-12; (2) Exodus 3:13-22; (3) Exodus 4:1-9; en (4) Exodus 4:10-12, evenals een epiloog: Mozes' laatste smeekbede, Gods woede en het sturen van Aäron naar Mozes voor steun.¹⁶

B. Mozes' terugkeer naar Egypte, met zijn vrouw en twee zonen, en Gods verzekering aan Mozes van zijn hulp;¹⁷

C. Probleem met de besnijdenis;¹⁸

D. Mozes' ontmoetingen met Aäron, de oudsten en, tenslotte, met de Israëlieten.¹⁹

Er worden grote en machtige daden van God verwacht. Gods volk gelooft en aanbidt de levende God die voor hen verlossing zal werken.

Deel II: Commentaar

¹⁴ Exodus 3:1-4:17

¹⁵ Exodus 3:1-10

¹⁶ Exodus 4:13-17

¹⁷ Exodus 4:18-23

¹⁸ Exodus 4:24-26

¹⁹ Exodus 4:27-31

De meest transformerende gebeurtenis in het leven van Mozes was zijn persoonlijke ontmoeting met de Heer tijdens de ervaring bij het brandende struikgewas. Dit voorval veranderde zijn leven dramatisch. Op het moment van de gebeurtenis was hij tachtig jaar oud en leefde hij een bevredigend, stabiel en goed aangepast leven. Hij was getrouwd, had twee zonen, woonde in Midjan en was nuttig voor de Heer. In zijn stille tijd, terwijl hij schapen hoedde, werd hij door God geïnspireerd om twee bijbelboeken te schrijven: Job en Genesis. Mozes was duidelijk tevreden met zijn gezinsleven en zijn wandel met de Heer. Dan komt er een schokkende verstoring van zijn vredige dagelijkse routine: Mozes ziet een brandende struik die niet wordt verteerd door de vlammen die hem overspoelen.

Toen de Heer Mozes' aandacht trok, vertelde Hij hem hoe bezorgd Hij was over de situatie van de Israëlieten in Egypte. God sprak over hun ellende, onderdrukking, slavernij, hulpgeroep en lijden. 'Daarom ben Ik afgedaald om hen uit de macht van de Egyptenaren te bevrijden'²⁰ verklaarde de Heer. Hij noemde de Israëlieten 'mijn volk'²¹ en wilde zijn volk naar een nieuw land leiden. We noemen het het beloofde land omdat God aan Abraham, Isaak en Jakob zijn woord gaf dat hun nakomelingen Kanaän zouden erven. De tijd was gekomen dat God zou handelen en Mozes zou het instrument zijn door wie Hij zijn belofte zou vervullen.

Mozes werd door God zelf geroepen om terug te gaan naar Egypte, een land waaruit hij veertig jaar eerder (in 1490 v. Chr.) was gevlucht om zijn eigen leven te redden. Mozes zou nu een ontmoeting hebben met farao Toetmosis III (1504-1450 v. Chr.), die hij persoonlijk kende uit de tijd dat hij opgroeide en in het paleis van de koning woonde. Mozes' adoptie moeder, Hatsjepsot, was gestorven in 1482 v. Chr. Toen God Mozes vroeg om terug te gaan en met Hem samen te werken om de Israëlieten uit Egypte te bevrijden, gaf Hij Mozes twee opdrachten: 'Daarom stuur Ik jou nu naar de farao: jij moet mijn volk, de Israëlieten, uit Egypte wegleiden.'²² Uit dit vers kunnen we opmaken dat God twee imperatieven gebruikte die in onze moderne vertalingen niet zo duidelijk zijn. God zei nadrukkelijk tegen Mozes: (1) 'Ga!'; en (2) 'Breng mijn volk . . . uit Egypte.' Het drama van Mozes' roeping ontvouwde zich zo.

Vier excuses van Mozes tegenover vier beloften van God

1. 'Wie ben ik?' tegenover 'Ik zal bij je zijn' (Exodus 3:11-12).

Wanneer Mozes de twee bevelen hoort ('Ga!' en 'Breng mijn volk uit Egypte'), is hij in eerste instantie niet bereid zich eraan te onderwerpen en zich eraan te conformeren. Mozes gebruikt vier strategieën om zichzelf te bevrijden van de enorme last van deze opdracht. Ten eerste verschuilt hij zich achter zijn nederigheid en stelt hij een uitstekende vraag: 'Wie ben ik?' Het is belangrijk onze ontoereikendheid en ons onvermogen te kennen om te doen wat God van ons verlangt. De kracht om zijn leiderschap te volgen zit niet in ons maar buiten ons; het zit in Gods toerusting als we Hem nederig volgen. Maar Mozes gaat verder dan deze erkenning en zoekt zijn weg uit de goddelijke opdracht.

God verzekert Mozes als antwoord dat Hij bij hem zal zijn (dezelfde uitdrukking 'Ik zal zijn' wordt in de verzen 12 en 14 gebruikt), en geeft hem een teken door te verklaren dat Mozes en de Israëlieten God zullen aanbidden op deze berg, de Sinaï, waarop ze elkaar nu ontmoeten. Die belofte is allesomvattend. Alles wat nodig is, is inbegrepen in Gods aanwezigheid bij zijn volk. Het 'Immanuel' motief ('God met ons') is de belangrijkste belofte.

2. 'Wat is uw naam?' tegenover 'Ik ben die er zijn zal' (Exodus 3:13-22).

²⁰ Exodus 3:8

²¹ Exodus 3:10

²² Idem

Mozes geeft zijn tweede excuus door te vragen naar de betekenis van Gods naam YHWH: ‘Wat is uw naam?’ Deze keer verschuilt hij zich achter de onwetendheid van Gods volk, terecht beweerend dat zij God niet persoonlijk kennen; hoe kunnen zij dan weten dat Mozes Gods aangewezen leider is?

De Heer legt geduldig uit dat Hij de eeuwige, persoonlijke en de echte God is. Hij is de God van de geschiedenis die de voorvaders van Israël leidde. Hij is de God van Abraham, Isaak en Jakob, de God die met hen communiceerde en voor hen zorgde in zijn liefde en barmhartigheid. Hij is de God die hen zijn belofte gaf dat Hij hen naar een land zal brengen dat ‘overvloedig van melk en honing’,²³ met Gods overvloedige zegeningen. Hij is de Heer. De God van de Hebreeërs. God gaf hen de belofte dat wanneer ze Egypte zouden verlaten, ze niet met lege handen zouden gaan, maar met vele kostbare geschenken die hen waren onthouden in de tijd dat ze slaven waren.

3. ‘Wat als ze me niet geloven of naar me luisteren?’ tegenover machtige daden van God (Exodus 4:1-9)

Mozes vervolgt met zijn derde bezwaar door te wijzen op de aarzeling van de Israëlieten: ‘Stel dat ze niet willen luisteren en me niet willen geloven? Wat dan?’ Als antwoord vertelt God hem dat Hij hem in staat zal stellen twee wonderen te verrichten die tastbare tekenen en bewijzen zullen zijn dat God hem gezonden heeft en zijn volk uit Egypte zal bevrijden: (1) Mozes zal in staat zijn om zijn staf in een slang te veranderen en weer in een staf; en (2) hij zal zijn hand in zijn boezem steken, deze melaats eruit halen en deze vervolgens terugsteken om er genezen weer uit te komen.

4. ‘Ik ben geen goed spreker’ (Exodus 4:10) tegenover ‘Ik zal je helpen met spreken’ (Exodus 4:12).

Mozes' vierde voorwendsel om niet naar Egypte te gaan is eenvoudig: ‘Ik ben geen goede spreker. Ik ben nooit welsprekend geweest.’ Mozes meldt de Heer dat hij traag is in het formuleren van argumenten en de Egyptische en Hebreeuwse taal niet vloeiend beheerst.

Begrijpelijkerwijs heeft hij de Egyptische taal al vier decennia niet gebruikt. God verzekert Mozes dat Hij hem het vermogen zal geven om dingen overtuigend en welbespraakt uit te drukken, omdat Hij de Schepper is. God zal Mozes dus de kracht geven voor deze taak: ‘Ik zal bij je zijn als je moet spreken [letterlijk: Ik zal met je mond zijn] en je de woorden in de mond leggen.’²⁴ (Deze belofte doet ons denken aan een soortgelijk verhaal in Jeremia 1:5-8).

Exodus 4:13-17 beschrijft Mozes' laatste excuus en Gods reactie daarop. Mozes is in het nauw gedreven. Al zijn excuses zijn krachtig door God zelf weerlegd. Wat zal Mozes doen? Hij moet duidelijk zijn positie bepalen door Gods oproep te beantwoorden, met ja of nee. Tot onze schrik weigert Mozes Gods bevelen op te volgen, zelfs nadat hij uitzonderlijke beloften van God heeft ontvangen. Mozes is niet bereid om te gaan: ‘Neemt U mij niet kwalijk, Heer, stuur toch iemand anders, wie U maar wilt.’²⁵

Nu zijn de rollen omgedraaid. Mozes verwerpt niet alleen Gods gebiedende wijs, maar hij durft God te bevelen met zijn eigen gebiedende wijs, ook al verzacht hij het met het woordje alstublieft: ‘Stuur alsjeblieft iemand anders.’ Degene die zou moeten gehoorzamen, geeft in plaats daarvan bevelen aan God. Wat een tegenstrijdigheid!

Op dit moment staat er in de bijbelse tekst dat de Heer ‘kwaad’ werd op Mozes.²⁶ Toch presenteert God een oplossing: het zal in de persoon van Aaron zijn, Mozes' broer, die al ‘onderweg’ is naar

²³ Exodus 3:17

²⁴ Exodus 4:12

²⁵ Exodus 4:13

²⁶ Exodus 4:14

Mozes toe.²⁷ God kende Mozes' negatieve antwoord van tevoren en had Aäron al naar Mozes gestuurd om hen aan te moedigen samen te werken en Gods opdracht te vervullen. Aaron zal de 'mond' van Mozes zijn, dat wil zeggen zijn woordvoerder die Gods woord aan de farao en het volk zal overbrengen. Wat een liefdevolle en genadige Heer! Hij biedt een oplossing waar wij alleen duisternis zien.

Met grote aarzeling volgt Mozes Gods instructies op. We lezen niets over Mozes' antwoord op de goddelijke oplossing, maar in de volgende verzen ontdekken we dat Mozes naar Egypte gaat. Als een goede huisvader spreekt hij eerst met Jetro over zijn goddelijke aanstelling en Jetro stuurt hem met zijn goedkeuring en zegen naar Egypte. En zo gaat Mozes verder. Vanaf hier zullen de dingen zich op onverwachte en onvoorziene manieren ontwikkelen.

Deel III: Toepassing

1. Alles in ons leven hangt af van ons beeld van God. Wie is God voor jou? Hoe zie en begrijp je Gods aanwezigheid in je leven? Wat voor beeld van God heb jij?
2. Het belangrijkste voor de Heer is niet een ding, bezit, prestatie, agenda of uitvoering; het zijn relaties. De levende God is de God van relaties. Menselijke relaties beginnen met een verticale relatie met Hem en vertalen zich in horizontale relaties met elkaar. Hoe maakte Mozes' ontmoeting met God hem tot een nieuw persoon en een groot leider?
3. Gods roeping voor ons leven is als een brede snelweg met verschillende paden. Meestal kan de meest veeleisende taak of roeping in het leven ons helpen om te beseffen dat deze taak of roeping is wat God wil dat we doen. De Heer leidt ons nooit op een gemakkelijke of egocentrische weg. Hij wil onze groei en wat het beste voor ons is. Zijn Woord gebiedt ons door te gaan, ook al lijkt de taak overweldigend of te groot voor ons om uit te voeren. Hoe kun je herkennen en er zeker van zijn dat je zijn roeping en stem in je leven volgt?
4. We willen Gods wil doen volgens zijn plan en visie voor ons. Welk excuus bied jij God aan dat je ervan weerhoudt om zijn pad voor je leven te aanvaarden? Welke bijbelbeloften moet je opeisen om je hoop en moed te geven op je reis met Hem? Hoe bemoedigen deze beloften jou in je dienst aan anderen?

²⁷ Idem

Les 3: Een moeilijke start

Juli 12-18

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Exodus 5:1-2*

Lezen: *Exodus 5:1-7:7*

Introductie:

De situatie van Israël verandert op onverwachte manieren. God beloofde dat Hij zijn volk uit Egypte zou leiden, maar in plaats daarvan zagen ze hun leven meteen verslechteren. De farao stelde onredelijke eisen aan hen. Bovendien weigerde hij de Israëlieten te laten gaan om hun God te aanbidden. Hun omstandigheden waren zo slecht dat de Israëlieten 'niet luisterden' naar Mozes 'vanwege hun ontmoediging en zware dwangarbeid.'²⁸ Toch vroeg God Mozes om opnieuw met farao te spreken. Maar Mozes maakte twee keer bezwaar tegen Gods bevel: 'Waarom zou farao naar mij luisteren' als zelfs de Israëlieten geen aandacht schenken aan wat ik zeg? En 'Ik ben zo'n onhandige spreker!'²⁹

Er zijn verschillende dialogen in dit gedeelte van het boek Exodus.³⁰ Ontmoetingen of dialogen tussen verschillende individuen en groepen bereiden het podium als volgt voor op het machtige vertoon van Gods heerlijkheid:

1. Mozes en Aäron spreken met farao (Exod. 5:1-5).
2. Farao spreekt met de slavenmeesters en de Israëlitische opzichters (Exod. 5:6-9).
3. De slavenmeesters en de Israëlitische opzichters spreken met het volk (Exod. 5:10-14).
4. De Israëlitische opzichters spreken met farao (Exod. 5:15-18).
5. De Israëlitische opzichters spreken met Mozes en Aäron (Exod. 5:19-21).
6. Mozes spreekt met de Heer (Exod. 5:22-6:8).
7. Mozes spreekt met het volk (Exod. 6:9).
8. De Heer spreekt met Mozes (Exod. 6:10-12).

Deze dialogen worden gevolgd door uitspraken die de Heer tot Mozes en Aäron sprak.³¹ Tussen deze uitspraken staat het familieverslag van Mozes en Aäron.³² Dan wordt opnieuw de dialoog tussen Mozes en de Heer vastgelegd als opmaat naar de tien plagen.³³ In het afsluitende gedeelte van deze passage wordt de gehoorzaamheid van Mozes en Aäron positief benadrukt, want zij deden alles precies zoals de Heer het hen had opgedragen.³⁴ Samen met deze goedkeuring worden hun leeftijden genoemd: Mozes is tachtig en Aäron drieëntachtig.³⁵

²⁸ Exodus 6:9

²⁹ Exodus 6:12, 30

³⁰ Exodus 5:1-7:7

³¹ Exodus 6:13, 26-27

³² Exodus 6:14-25

³³ Exodus 6:28-7:5

³⁴ Exodus 7:6

³⁵ Exodus 7:7

We kunnen dus concluderen dat er geen pensioen is in de dienst van God. Hij heeft iedereen nodig om nauw met Hem samen te werken en zijn zaak te bevorderen: jong en oud, man en vrouw, kinderen en volwassenen, vrij en slaaf, rijk en arm, opgeleid en onopgeleid, mensen op hoge plaatsen met invloedrijke posities en gewone arbeiders. Iedereen kan zijn of haar steentje bijdragen en samen kunnen we Gods missie voor ons vervullen.

Thema:

Ondanks het feit dat farao duidelijk ‘nee’ zegt tegen Gods eis om ‘mijn volk te laten gaan’, bereidt God een uitweg voor zijn volk voor. Het volk verliest echter zijn geloof. Zelfs Mozes maakt ruzie met God en vraagt waarom het zo erg is: ‘Heer, waarom behandelt U dit volk zo slecht? Waarom hebt U mij hierheen gestuurd?’³⁶ De reden voor deze moeilijke vragen ligt in het feit dat, na de eerste directe ontmoeting met de farao, de dingen ingewikkelder werden en het leven voor de Israëlieten verslechterde. Noch Mozes, noch de Israëlieten hadden zo'n dilemma verwacht. Ze verwachtten een snelle bevrijding uit de slavernij, omdat hun God de machtige Schepper was die dingen kon doen die niemand anders kon doen. Wat een verwoestende teleurstelling! Toch bereidt God de scène van de bevrijding voor en bereidt Mozes en Aäron voor op een nieuwe confrontatie met de koning.

Deel II: Commentaar

De kerntekst zet de toon voor het drama dat zich gaat afspelen.

Mozes, die na veertig jaar afwezigheid uit Egypte, opnieuw het paleis van de farao betreedt (in het jaar 1450 voor Christus). Mozes en Aäron bezoeken farao Toetmosis III en confronteren hem met Gods bevel: ‘Laat mijn volk gaan om Mij in de woestijn te vereren.’³⁷ Farao weigert het bestaan van de Heer of zijn autoriteit te erkennen. Hij beschouwt zichzelf als een god, aanbidt een overvloed aan door mensen verzonnen goden en wil het verzoek van de levende God van de Hebreëen niet inwilligen. Zijn arrogante antwoord omschrijft de macht van Egypte als een materialistische heidense cultuur die zijn eigen goden aanbidt in de vorm van afgoden. De farao ontkent Gods soevereiniteit en tart zijn bestaan: ‘Wie is die HEER, dat ik Hem zou gehoorzamen?’ vroeg de farao. ‘Waarom zou ik de Israëlieten laten gaan? Ik ken de HEER niet en de Israëlieten laat ik niet gaan.’ . . . ‘Mozes en Aäron, hoe durft u het volk van zijn werk af te houden [letterlijk: laten gaan]? Vooruit, aan het werk!’ En hij voegde eraan toe: ‘Dat volk is nu al veel te talrijk, en dan wilt u ook nog dat ze ophouden met werken [Hebreeuws: *sjabat*]!’³⁸ Het Hebreeuwse woord voor Egypte is *mitsrayim*, wat een land van ‘dubbele greep’ betekent, verwijzend naar ernstige slavernij en het grijpen naar autoriteit om te bevelen, te heersen en anderen te vertellen wat ze moeten doen.

In zijn reactie op de eis van de Heer zegt farao dat Mozes en Aäron het werk van de Israëlieten willen stoppen en hen willen laten rusten van hun arbeid. Het Hebreeuwse woord *sjabat* verwijst volgens sommige Joodse en christelijke uitleggers naar de sabbatsrust. De uitdrukking ‘rusten van’ werk komt slechts op één andere plaats voor, namelijk in Genesis 2:2-3 (twee keer herhaald). Interessant is dat farao het ook niet eens is met het verzoek van Mozes en Aäron om het volk vrij te laten (van *para* ‘loslaten’ of ‘laten gaan’). (Interessant is dat het werkwoord *para* in het Hebreeuws dezelfde medeklinkers heeft als het woord ‘faraó,’ dus achter het antwoord van de

³⁶ Exodus 5:22

³⁷ Exodus 7:16

³⁸ Exodus 5:2, 4-5

koning kan een woordspeling schuilgaan: ‘Waarom gedraagt u zich als farao door het volk vrij te geven van hun werk?’

Koning Toetmosis III was twee jaar oud toen hij na de dood van zijn vader Toetmosis II in 1504 v. Chr. door een priester op de Egyptische troon werd gezet. Toetmosis' troonsbestijging was waarschijnlijk ingegeven om te voorkomen dat Mozes koning zou worden. Mozes, een geadopteerde zoon van farao Hatsjepsot, was toen zesentwintig jaar oud. Toetmosis III was coregent met zijn stiefmoeder Hatsjepsot tot 1482 voor Christus, toen zij stierf. Ten tijde van haar dood was Mozes in Midjan. Toetmosis III was vierentwintig toen hij aan zijn soloregering begon. Hij vernietigde bijna alle monumenten en standbeelden met de naam of afbeelding van Hatsjepsot en staat ook bekend om zijn succesvolle militaire campagnes. Hij wordt beschouwd als de grootste militaire heerser in het oude Egypte. Hij was ook een uitzonderlijke bouwer. In 1450 voor Christus, ten tijde van de Exodus, was hij zesenvijftig jaar oud.

Gods verbond

Voordat God de Israëlieten uit Egypte haalt, verzekert Hij hen dat Hij het verbond dat Hij met Abraham, Isaak en Jakob heeft gesloten, zal vervullen. Hij belooft hun voorvaderen dat Hij hen het land Kanaän zou geven,³⁹ zoals vermeld in Genesis 12:7 en 17:8. God herinnert zich dit verbond en omdat de volheid van de tijd is gekomen, zullen de dingen nu in beweging gezet worden. Hij zal voor zijn volk ingrijpen. De Heer spoort Mozes aan om zijn volk krachtig te verklaren dat zijn belofte zeker zal gebeuren. Zijn woord zal worden vervuld. Deze nieuwe verzekering is vastgelegd in de cruciale passage van Exodus 6:6-8.

God begint met de plechtige verklaring van zelfidentificatie: ‘Ik ben de Heer.’ Door deze erkenningsformule, die vijftien keer in Exodus wordt herhaald, vooral in het gedeelte over de plagen,⁴⁰ verkondigt de Heer zijn intieme nabijheid met, en liefdevolle zorg voor, zijn volk. Deze nabijheid en zorg zullen door de Israëlieten en ook door de Egyptenaren worden herkend. Hij zal zijn volk verlossen zoals beloofd en hen bevrijden uit de Egyptische slavernij.

De Heer benadrukt vier verschillende verlossende acties voor zijn volk en belooft formeel het volgende:

1. ‘Ik zal je uitbrengen’ [*hiphil*vorm van *yatsa*’ betekent ‘doen uitgaan’] van onder het juk van de Egyptenaren.’
2. ‘Ik zal jullie bevrijden’ [*hiphil*vorm van *natsal* betekent ‘redden,’ ‘wegrukken,’ ‘verlossen,’ ‘redden’] van hun slaven zijn.’
3. ‘Ik zal jullie verlossen’ [*ga'al*] met een uitgestrekte arm en met machtige daden van oordeel.’
4. ‘Ik zal jullie tot mijn eigen volk nemen’ [*laqakh*] en Ik zal [*hayah*] jullie God zijn.’

Deze beloften culminerend in de verbondsformule die de intieme relatie en liefdevolle eenheid tussen de Heer en zijn volk onderstreept. Deze relatie is de vervulling van Gods belofte aan Abraham.⁴¹ (In de Joodse Pesach Seder-liturgie speelt deze bijbelse passage een sleutelrol,

³⁹ Zie Exodus 6:4

⁴⁰ Exodus 6:2, 6-8, 29; 7:5, 17; 10:2; 12:12; 14:4, 18; 15:26; 16:12; 29:46; 31:13

⁴¹ Genesis 17:7-8

gesymboliseerd door vier bekers die worden gedronken door hen die deze daad van verlossing uit de Egyptische slavernij vieren).

Dan, voor de eerste keer in het boek Exodus, verkondigt de Heer dat 'jullie', waarmee de Israëlieten worden bedoeld, 'zullen weten dat ik de Heer, jullie God, ben.'⁴² Voorheen was het altijd de Heer die de verdrukking, het lijden en de ellende van zijn volk kende, maar nu zal zijn volk hun God 'kennen.'

De Heer voegt nog twee beloften toe: (1) 'Ik zal jullie naar het land brengen dat Ik onder ede aan Abraham, Isaak en Jakob beloofd heb'⁴³ en (2) dat land zal Ik jullie in bezit geven.'⁴⁴ De staccato-herhaling van het goddelijke 'Ik' is de duidelijke garantie dat Gods Woord zal gebeuren. Vier keer verschijnt in Exodus 6:2-8, de herkenning formule 'Ik ben de Heer'. Deze zin komt helemaal aan het begin en helemaal aan het einde van deze passage voor als een inclusie, of overkoepelende structuur⁴⁵ en ook nog op twee andere plaatsen, in Exodus 6:6-7.

De reactie van de Israëlieten, volgens vers 9, is erg triest. Mozes spreekt tot de Israëlieten, maar ze zijn zo ontmoedigd dat ze niet luisteren naar de geruststellende woorden van de Heer. Gods verlossende daden staan echter op het punt om in al hun glorieuze werkelijkheid geopenbaard te worden.

Deel III: Toepassing

1. Welke lessen kun je trekken uit Mozes' zeer open, bijna confronterende dialoog met de Heer? Hoe beïnvloedt dit je eigen wandel met de Heer? Hoe kunnen we onze gedachten, gevoelens en innerlijke verlangens op een oprechte manier aan Hem overbrengen? Hoe kunnen we met Hem spreken over onze negatieve emoties, zoals teleurstelling, bitterheid, frustratie, haat, afgunst en woede?
2. Wij geloven niet in het lot of determinisme. We geloven ook niet in toeval of geluk. We geloven wel in Gods betrouwbare leiderschap als we Hem daar oprecht en eerlijk om vragen. Hoe kunnen we leren om God meer te vertrouwen en volledig op zijn leiderschap te varen?
3. God roept ons niet om succesvol te zijn; Hij roept ons om trouw te zijn. We moeten trouw zijn aan zijn roeping om te doen wat nodig is om zijn goede getuigen te zijn, in welk stadium van groei we ons ook bevinden. Ons succes en onze voorspoed hangen van Hem af. Hoe kun je, zonder confronterend te zijn, anderen helpen en leiden om Gods hand en tussenkomst in hun leven te zien?
4. Egypte speelt een cruciale rol in bijbelse profetieën. Naar welke realiteiten in onze postmoderne, megamoderne tijd verwijst het symbool van Egypte en waar confronteert het ons mee?
5. Hoe komt het dat onze verwachtingen van Gods interventies en daden meestal niet uitkomen? Waarom komt Hij zo vaak pas in actie als alle hoop is verdwenen?

⁴² Exodus 6:7

⁴³ Exodus 6:8

⁴⁴ Idem

⁴⁵ Exodus 6:2, 8

Les 4: De plagen

Juli 19-25

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Exodus 9:35*

Lezen: *Exodus 7:8-10:29*

Introductie:

In onze studie van deze week maken we kennis met de God van wonderen en de tekenen en wonderen die Hij verricht. Daarnaast bekijken we negen van de tien plagen die Hij loslaat als goddelijke oordelen over Egypte. Presenteer deze elementen aan je klas in de context van de grote strijd: de geestelijke strijd tussen de krachten van goed en kwaad, licht en duisternis, Christus en Satan, de levende God en afgoden. Deze geestelijke oorlog begon op aarde in de hof van Eden toen Adam en Eva zondigden. God beloofde een overwinnende uitkomst van deze oorlog, zodat we niet voor altijd ten prooi zouden vallen aan het kwaad.⁴⁶ Vanaf het begin heeft de strijd gewoed tussen hen die de Schepper aanbidden en hen die de schepping in haar verschillende vormen aanbidden. Aanbidding van de Schepper maakt de mensen vrij en bevrijdt hen van de slavernij van de zonde. Aanbidding van de schepping leidt tot de morele degradatie van de mensheid, geschapen naar het beeld van God, en eindigt uiteindelijk in hun onderwerping.

In Exodus 7:8-10:29 wordt de confrontatie tussen de levende God en farao intenser. De farao wil laten zien dat hij inderdaad een god is, zoals de Egyptenaren geloofden dat hij was. Dus probeert hij de rol van een soevereine vorst te spelen, die de touwtjes in handen heeft en beslist wat goed of fout is. God daarentegen wil zijn volk bevrijden uit de Egyptische slavernij, maar tegelijkertijd wil Hij ook de Egyptenaren leren wie Hij is en hen bevrijden van slavernij aan hun goden.

Eén ding moet glashelder worden gemaakt: God is niet tegen de Egyptenaren; Hij houdt van hen zoals Hij van iedereen houdt, met zijn eeuwige en onbaatzuchtige liefde. Tegelijkertijd staat de soevereine Heer tegenover de Egyptische goden. Hij wil aantonen dat deze 'goden' een menselijk verzinsel zijn, dat mensen in angst en slavernij leidt. Bovendien is zijn voornaamste doel om de afhankelijkheid van Egypte van deze verzonnen goden te doorbreken, zodat zij de levende Schepper en Verlosser God kunnen dienen. Maar als de mensen zich met deze valse goden blijven associëren en identificeren, zal Gods oordeel niet alleen over hun goden vallen, maar ook over henzelf. Hun hardnekkige afgoderij zal resulteren in hun bestraffing en uiteindelijk in hun vernietiging.

God verklaart duidelijk: 'Ik zal alle Egyptische goden een afstraffing geven.'⁴⁷ Gods oordeel over de Egyptische goden wordt als een historisch feit verteld in Numeri 33:4. Elke plaag of oordeel was meestal gericht tegen meerdere Egyptische goden die de verbeelding, gedachten en gevoelens van het volk beheersten; hun gedrag en sociale leven beïnvloedden; en leidden tot hun onderwerping aan zonde op een allesomvattende manier. De hele persoon werd zo gevangen genomen. Daarna leefde de ziel in volledige onderwerping aan een afgodische levensstijl. Deze door magie beheerste levensstijl stond lijnrecht tegenover de vrijheid van aanbidding die voortkomt uit de levende en liefdevolle Schepper God.

⁴⁶ Genesis 3:15

⁴⁷ Exodus 12:12

Deel II: Commentaar

Tekenen en wonderen

In Exodus 7:3 lezen we dat de Heer zowel ‘tekenen als wonderen’ voor het hele volk zal verrichten, zodat ze zullen begrijpen wie Hij is. Exodus 7:3 is de enige tekst in Exodus waarin deze twee termen, ‘tekenen’ en ‘wonderen’ worden gecombineerd. Het woord ‘teken’ of ‘tekenen’ komt zestien keer voor in het boek Exodus.⁴⁸ In deze gevallen wordt het gebruikt om twee dingen te benadrukken: namelijk dat Mozes verschillende tekenen zal verrichten voor farao,⁴⁹ en dat het bloed van het Pascha een teken van leven zal zijn, waardoor de vernietigende engel de huizen onder zijn bescherming zal passeren.⁵⁰ De term ‘wonder’ wordt gebruikt in verwijzing naar wat God voor farao zal doen, ondanks de verharding van zijn hart.⁵¹ In de context van plagen is deze term structureel cruciaal, omdat hij twee keer voorkomt aan het begin van negen plagen⁵² en nog eens twee keer aan het einde van de negende plaag.⁵³

Er zijn belangrijke kenmerken voor de plagen:

1. De eerste negen plagen kunnen worden verdeeld in drie clusters, of groepen, van drie plagen. De tiende plaag is uniek en gescheiden van de rest. Het volk zal een speciale tijd en voorziening nodig hebben om deze onder ogen te zien.
2. De eerste negen plagen troffen alle drie de leefgebieden die God in Genesis 1 had geschapen: de hemelen (plagen zeven tot en met negen), de aarde (plagen drie tot en met zes) en de wateren (plagen één en twee). Samen verwijzen deze plagen naar het ongedaan maken van de schepping.
3. De eerste negen plagen worden met de tijd heviger en heviger, omdat de farao koppig weigert Gods volk te laten gaan, zodat zij in vrijheid hun Schepper kunnen aanbidden. De eerste drie plagen waren mild, snel en veroorzaakten geen dood. De volgende drie plagen (vier tot en met zes) waren ernstiger en schadelijker, omdat ze het vee vernietigden en mensen met huidzweren troffen. De volgende drie plagen (zeven tot en met negen) waren meer verwoestend en veroorzaakten de dood van mensen en dieren, maar ook de vernietiging van gewassen.
4. Over het algemeen viel elke plaag na een duidelijke waarschuwing en smeekbede om zich over te geven aan de eis van de Heer. Verrassingen kwamen voor, maar verwoestingen werden van tevoren aangekondigd en konden worden vermeden. Een uitzonderlijke waarschuwing wordt gegeven vóór de eerste twee plagen en de tiende, maar zie ook transparante waarschuwingen in de inleidingen op plagen vier, vijf, zeven en acht.
5. Voorafgaand aan plagen drie, zes en negen is er weinig tot geen confrontatie met de farao.
6. De eerste drie plagen vielen op de Egyptenaren en de Israëlieten, maar alle overige plagen kwamen alleen op de Egyptenaren.

⁴⁸ Exodus 3:12; 4:8 [tweemaal], 9, 17, 28, 30; 7:3; 8:19; 10:1-2; 12:13; 13:9, 16; 31:13, 17 (in de NBV21 wordt in plaats van teken of tekenen ook wel het woord wonder of wonderen gebruikt)

⁴⁹ Exodus 10:1-2

⁵⁰ Exodus 12:13

⁵¹ Exodus 4:21

⁵² Exodus 7:3, 9

⁵³ Exodus 11:9-10

7. Voordat de eerste plaag plaatsvond, verrichtte God een wonder voor farao: De staf van Aäron werd een slang die alle slangen van de tovenaars opat. 'Toch bleef de farao onverzettelijk.'⁵⁴
8. De laatste plaag was de meest vernietigende, omdat elk gezin dat niet onder de bescherming van het bloed van het lam stond, getroffen werd door de dood van zijn eerstgeboren zoon. Voordat de laatste plaag viel, gaf God in zijn barmhartigheid het volk drie dagen duisternis om na te denken, te mediteren en berouw te tonen, evenals instructies over hoe de laatste verwoesting te voorkomen.
9. Het is na de zesde plaag dat het verslag verklaart dat de Heer ervoor zorgde dat de farao hardnekkig bleef weigeren.⁵⁵ Tijdens de eerste vijf plagen was de farao die zijn hart verhardde.⁵⁶ Voordat het eigenlijke verhaal over de tien plagen begint, zijn er twee voorspellingen van God waarin staat dat Hij, de Heer, farao's hart zal verharden.⁵⁷
10. Magiërs konden alleen de eerste twee plagen imiteren. Toen de derde plaag zich voordeed, verklaarden zij treffend: 'Hier moet God de hand in hebben!'⁵⁸ Later leden zij zelf aan etterende puisten.⁵⁹
11. De plagen kunnen ook in paren worden samengevat: plagen één en twee zijn verbonden met de rivier de Nijl; plagen drie en vier zijn vliegende insecten (muggen/steekvliegen en ongedierte); plagen vijf en zes lijken op elkaar, waarbij een pestepidemie voorkomt bij de dieren en etterende puisten bij mensen; plagen zeven en acht beschrijven schade aan gewassen; plagen negen en tien hebben te maken met duisternis - de ene met fysieke duisternis en de andere met de ultieme duisternis, namelijk de dood van de eerstgeborenen.
12. Het is interessant om op te merken dat de Heer farao zeven keer specifiek uitnodigde om 'mijn volk te laten gaan'⁶⁰ en één keer een negatieve voorwaardelijke zin gebruikte: 'Wil je mijn volk niet laten gaan . . .'⁶¹ Farao stemde toe na de tweede, vierde, zevende en negende plaag,⁶² maar weigerde uiteindelijk het volk te laten gaan om de Heer te aanbidden.⁶³ Hij vroeg Mozes zelfs om te bidden om een einde te maken aan specifieke plagen en om ook voor hem te bidden.⁶⁴ Pas na de tiende plaag riep hij Mozes en Aäron bij zich en gebod hen: 'Ga onmiddellijk bij mijn volk weg,' zei hij, 'u en alle Israëlieten! Ga de HEER maar vereren, zoals u hebt gevraagd. Neem uw schapen, geiten en runderen mee, zoals u gevraagd hebt, en verdwijn! Maar bid dan ook voor mij om zegen.'⁶⁵

Zoals we al zeiden, hadden al deze rampen te maken met Gods oordeel over de Egyptische goden en over hen die zich daaraan vastklampten. We moeten niet over het hoofd zien dat te midden van al deze rampen de verklaring staat van Gods machtige aanwezigheid in het land Egypte. Hij wilde duidelijk maken dat er een verschil was tussen hen die Hem volgen en hen die tegen Hem ingaan: 'Wil je mijn volk niet laten gaan, dan stuur Ik allerlei ongedierte af op jou en op je hovelingen . . .

⁵⁴ Exodus 7:13

⁵⁵ Zie Exodus 9:12; 10:1, 20, 27; 11:10; 14:4, 8, 17

⁵⁶ Exodus 7:13-14, 22; 8:15, 19, 32; 9:7; 9:35

⁵⁷ Exodus 4:21; 7:3

⁵⁸ Exodus 8:15

⁵⁹ Exodus 9:11; zie ook het aandringen van farao's 'ambtenaren,' Exodus 10:7

⁶⁰ Exodus 5:1; 7:16; 8:1, 20; 9:1, 13; 10:3

⁶¹ Exodus 8:17

⁶² Exodus 8:8; 8:25-28; 9:28; 10:24

⁶³ Exodus 8:15, 28; 9:35; 10:27

⁶⁴ Exodus 8:8, 24; 9:28; 10:16-17

⁶⁵ Exodus 12:31-32

Maar Ik zal die dag een uitzondering maken voor Gosen, het gebied waar mijn volk woont, daar zal het ongedierte niet komen. Zo zal Ik jou doen beseffen dat Ik, de HEER, aanwezig ben in je land.’⁶⁶

De profeet Jesaja spreekt in verbazingwekkende woorden over Gods liefde en toekomstplannen voor Egypte: ‘Op die dag zal er een weg lopen van Egypte naar Assyrië. Dan zullen de Assyriërs naar Egypte komen en de Egyptenaren naar Assyrië, en samen zullen zij de HEER dienen. Op die dag zal Israël zich als derde bij Egypte en Assyrië voegen, tot zegen voor de hele wereld. Want de HEER van de hemelse machten zal hen zegenen met de woorden: “Gezegend is Egypte, mijn volk, en Assyrië, werk van mijn handen, en Israël, mijn eigen bezit.”’⁶⁷

Het verharden van farao's hart

De verharding van farao's hart fascineert bijbelstudenten. We moeten benadrukken dat God de beslissingen van farao niet van tevoren bepaalde. Het waren zijn keuzes. Hij was niet voorbestemd om koppig te weigeren Gods instructies op te volgen en zo gedoemd te zijn tot de ondergang. God geeft elk individu keuzevrijheid en stelt mensen in staat te reageren op zijn boodschap van liefde en zijn aanbod van genade. Hij dwingt mensen niet Hem te gehoorzamen of ongehoorzaam te zijn.

Het volledige tekstuele onderzoek naar de verharding van farao's hart (zie punt #9 in de vorige paragraaf) geeft het volgende resultaat: in het proces van verharding was het eerst farao zelf die koppig weigerde om zich voor God te verootmoedigen.⁶⁸ Het was zijn beslissing, zijn moedwillige ongehoorzaamheid, die ertoe leidde dat hij voorbij het onomkeerbare punt van geen terugkeer ging. Zijn karakter raakte gefixeerd. De goddelijke oproep aan hem om de Israëlieten te laten gaan en de levende God te aanbidden, voegde alleen maar brandstof toe aan het spreekwoordelijke vuur in zijn hart, ontstoken tegen de Almachtige en zijn dienaar Mozes.

Deel III: Toepassing

1. Het bewijs stapelde zich op dat de Heer een soevereine God was die zijn volk wilde bevrijden en uit Egypte wilde leiden. Wat is er in onze harten en levens dat ervoor kan zorgen dat we hardnekkig alle aansporingen van God weigeren om ons te bekeren en Hem te volgen?
2. Wat is er zo aantrekkelijk aan afgoderij? Waarom was het zo moeilijk voor de Egyptenaren om met hun afgoderij te breken, zelfs nadat ze gezien hadden wat voor verwoesting het bracht?
3. Mensen zijn vindingrijk in het maken van hun eigen afgoden. Bijna alles kan in een afgod veranderd worden. Wat is een afgod? Hoe maken we onze eigen goden en buigen we ons voor hen neer? Welke principes kun je beschrijven en ontdekken achter zulk vernederend gedrag? Waarom is God zo fel tegen afgoderij?

⁶⁶ Exodus 8:17-18

⁶⁷ Jesaja 19:23-25

⁶⁸ Exodus 10:3

Les 5: Pesach

Juli 26-augustus 1

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Exodus 12:26-27*

Lezen: *Exodus 11:1-12:30*

Introductie:

De tiende plaag is het hoogtepunt van de plagen. Het volk moet zich van tevoren goed voorbereiden op de komst ervan, want er staan levens op het spel. Er wacht leven of dood op de eerstgeborene, waardoor gezinnen in hoogste staat van paraatheid verkeren. Elk gezin zal een cruciale vraag beantwoorden: Vertrouwen we op de Heer en zijn voorzieningen voor ons leven, of negeren we die? De enige weg naar het leven is gemarkeerd door het accepteren van het bloed van het onschuldige lam. In deze tijd wordt de viering van het Pascha ingewijd, zodat hele gezinnen samen Gods bevrijding kunnen ervaren.

Gespreksleiders, vergeet niet het belangrijkste punt van de les aan je groep uit te leggen: Jezus Christus is het Paaslam.⁶⁹ Alleen in Hem hebben we het ware en het eeuwige leven. Dit leven werd veiliggesteld aan het kruis.⁷⁰ De viering van het Pascha bracht Jezus ertoe voor zijn volgelingen een nieuwe ceremonie in te stellen. Tijdens het Laatste Avondmaal at Jezus met zijn leerlingen het lam, dat naar Hem wees. Daarmee richtte Christus de aandacht van zijn volgelingen op een nieuwe viering die hen herhaaldelijk zou herinneren aan de belangrijkste gebeurtenis in de geschiedenis van de aarde en van het hele universum: zijn ultieme offer aan het kruis voor ons. We vieren deze verbinding tijdens het avondmaal als we zijn leven en dood voor ons gedenken.⁷¹ Dit nieuwe ontwerp voor Pesach – van het offerlam naar het Levende Lam, Jezus Christus – is een ondoorgrondelijke les die scherp in gedachten moet worden gehouden tijdens het avondmaal, maar ook in iemands dagelijkse persoonlijke acceptatie van Christus' plaatsvervangende dood voor de mensheid.⁷²

Deel II: Commentaar

Historische achtergrond

Toetmosis III (1504-1450 v. Chr.) benoemde zijn zoon Amenhotep II (1453-1425 v. Chr.), die niet zijn oudste zoon was, tot co-regent, maar slechts voor een korte periode. Amenhotep II was waarschijnlijk niet aanwezig in Egypte tijdens de tien plagen, omdat hij bezig was met een militaire campagne. Na zijn terugkeer zou hij het verwoestende nieuws ontvangen dat zijn vader in de Rode Zee was omgekomen terwijl hij de Israëlieten achtervolgde en dat zijn broer, de eerstgeborene van de farao, in de tiende plaag was omgekomen.⁷³ Gods uitvoerende oordeel sloeg, zoals voorspeld, toe in een driedelige aanval op de eerstgeboren Egyptische mannen, hun dieren en hun goden.⁷⁴ Farao was duidelijk gewaarschuwd, maar hij sloeg zowel de goddelijke vermaning in

⁶⁹ Johannes 1:29; 1 Korintiërs 5:7

⁷⁰ Johannes 11:25; 12:32; Romeinen 5:6-8; 1 Korintiërs 1:18, 23-24

⁷¹ Matteüs 26:26-29, 1 Korintiërs 11:23-26

⁷² 2 Korintiërs 5:15, 21

⁷³ Exodus 14:28; 15:4; Psalm 136:15; Exodus 12:29

⁷⁴ Exodus 12:12

de wind als Mozes' herhaalde smeekbeden om zich aan Gods verzoek te onderwerpen, zodat dit onheil zou kunnen worden afgewend. Farao weigerde koppig God te gehoorzamen en zijn recalcitrantie leidde tot een verdere ongekende verwoesting voor de Egyptenaren. Elk gezin werd getroffen. De invloed van deze tragedie was onmiddellijk merkbaar en de Egyptenaren smeekten de Israëlieten Egypte te verlaten.

Het Paaslam

Velen begrijpen de ware betekenis en het doel van offers en de motieven erachter niet. Er is een groot verschil tussen heidense offers, die in tempels of huizen aan verschillende goden worden gebracht in de vorm van afgoden, en het echte offer dat aan de levende God wordt gebracht. God reguleert deze offers en geeft precieze instructies over waarom en hoe ze aan Hem geofferd moeten worden, samen met wat er geofferd moet worden en wie er over de offers moet waken.

Achter alle onbijbelse offers schuilt het inzicht dat ze voedsel waren voor de goden, die van hen afhankelijk waren voor hun levensonderhoud. De levende God daarentegen voorziet iedereen van voedsel;⁷⁵ Hij heeft dus geen offers nodig om Hem te voeden en te onderhouden. Kortom, offers zijn geen voedsel voor de God van de hemel.

Maar het belangrijkste verschil tussen heidense offers en bijbelse offers gaat veel dieper. Het onderliggende motief van de heiden is dat hij zijn offergaven ziet als een krachtig middel om de goden te beïnvloeden, hun woede te bedaren en hen gunstig te stemmen, zodat hij hun gunst kan ontvangen. Heidense aanbidders moesten offers brengen aan de goden om hen gunstig te stemmen, hun zegen te verkrijgen en hen te kalmeren om te voorkomen dat de goden hen kwaad zouden doen. Heidense aanbidders moesten hun goden het beste geven, zodat ze in ruil daarvoor goddelijke bescherming, voorspoed, vruchtbaarheid, veiligheid en gunst zouden ontvangen.

Volgens de Bijbel zijn offers daarentegen Gods middel en voorziening voor ons om tot Hem te naderen. God maakt zich dienstbaar tot ons en zorgt voor verzoening en verlossing. Wanneer gelovigen offers brengen, manipuleren ze God niet. Ze geven met het oog op het ultieme offer van Jezus, naar wie alle offers wijzen. Zo accepteren ze Christus als hun Verlosser, die als enige hun zonden kan vergeven, hen kan redden en hen kan zegenen.

Ten tijde van de uittocht was het bloed aan de deurposten een teken⁷⁶ dat het betreffende gezin de Heer erkende en volgens zijn leer wilde leven. Dit teken van het bloed bracht het oordeel van verlossing naar het gezin. God verkondigde: 'Maar jullie zal Ik voorbijgaan: aan het bloed zal Ik jullie huizen herkennen, en door dat merkteken zal de dodelijke plaag waarmee Ik Egypte straf, jullie niet treffen.'⁷⁷ Dit oordeel was geen oordeel van veroordeling of vernietiging, maar een positief oordeel van verlossing dat door de gelovigen werd ervaren. In de Engelse taal zit een woordspeling in het woord 'Passover,' dat een samenstelling is van twee woorden: 'pass' en 'over,' dus 'Passover.' De bijbelse vertaling speelt met deze woordspeling en benadrukt het feit dat het oordeel van de Heer over de vernietiging 'over' de gelovigen zal gaan (aan hen voorbijgaan, red.) die God gehoorzaamden door een bloedteken op hun deurposten te plaatsen.

De gelovige gezinnen vierden het Pascha als het oordeel van verlossing. Al dit bloed heeft een diepere betekenis. Het bloedige offer wees naar het echte Paaslam, Jezus Christus, die zichzelf voor eens en voor altijd voor de mensheid zou opofferen. Zo ontvangen zij die Hem als hun persoonlijke Verlosser accepteren de belofte dat zij voor eeuwig met Hem zullen leven.⁷⁸

⁷⁵ Psalm 104:14-27

⁷⁶ Exodus 12:13

⁷⁷ Idem

⁷⁸ Johannes 3:16; 1 Johannes 5:11-13

God kan alleen een offer accepteren dat gegeven wordt vanuit een berouwvol, nederig en dankbaar hart. De dankbaarheid voor wat God heeft gedaan (niet voor wat ik heb bereikt of gepresteerd) moet het sleutelmotief zijn dat ontspringt uit een hart dat God prijst voor het geschenk van verlossing. De profeet Jesaja benadrukt dat we elkaar moeten bemoedigen, omdat Gods oordeel namens zijn volk niet veroordelend maar verlossend is. Onze liefdevolle, genadige en zorgzame Heer leert gelovigen hoe ze zijn oordeel moeten begrijpen: ‘Zeg tegen het moedeloze volk: “Wees sterk en vrees niet, want jullie God komt met zijn wraak. Gods vergelding zal komen, Hijzelf zal jullie bevrijden.”’⁷⁹

Gods manier aanleren aan onze kinderen

God geeft zijn volk nauwkeurige instructies over hoe ze de volgende generatie moeten vertellen over Hem en zijn machtige daden. Hij zegt hen het Pascha elk jaar op een persoonlijke manier te vieren. Wat er met hun voorvaders gebeurde moet verteld worden als hun eigen exoduservaring, alsof zij de slaven waren die door de Heer werden verlost en uit Egypte bevrijd werden. Ouders moeten het hun kinderen vertellen, en de volgende generatie moet het hun kinderen blijven doorgeven. Ze moeten het beleven, niet alleen in woorden maar ook in daden. De ervaring moet altijd vers zijn; de geschiedenis moet geactualiseerd worden alsof het nu gebeurt. De historische gebeurtenis moet existentieel en persoonlijk worden. Op deze manier wordt de geschiedenis herbeleefd, wordt het geheugen verversd en wordt wat gebeurd is niet vergeten. Mozes zei: ‘Ook als u eenmaal in het land bent dat de HEER u zal geven, zoals Hij heeft beloofd, moet u dit gebruik in ere houden. En als uw kinderen dan vragen: “Wat betekent dit gebruik?”, antwoord dan: “Wij brengen de HEER een pesachoffer omdat Hij de huizen van de Israëlieten voorbij is gegaan toen Hij de Egyptenaren strafte; ons heeft Hij gespaard.”’⁸⁰ Om dit te gedenken, kregen de Israëlieten de opdracht het Pesach-ritueel elk jaar te vieren.

Dit model is de standaard waarmee we onze kinderen en kleinkinderen vandaag de dag moeten onderwijzen. Dit patroon is ons gegeven om na te volgen. Asaf moedigt aan: ‘Ik open mijn mond voor een wijze les, spreek uit wat sinds lang verborgen is. Wij hebben het gehoord, wij weten het, onze ouders hebben het ons verteld. Wij willen het onze kinderen niet onthouden, wij zullen aan het komend geslacht vertellen van de roemrijke, krachtige daden van de HEER, van de wonderen die Hij heeft gedaan. Hij stelde een richtlijn vast voor Jakob en kondigde in Israël een wet af. Onze voorouders gaf Hij de opdracht die aan hun kinderen te leren. Zo zou het volgende geslacht ervan weten, en zij die nog geboren moesten worden zouden het weer aan hun kinderen vertellen. Dan zouden zij op God vertrouwen, Gods grote daden niet vergeten en zich richten naar zijn geboden.’⁸¹ David zegt in deze woorden wat we moeten doen: ‘Laat geslacht na geslacht uw schepping bezingen, uw machtige daden verkondigen.’⁸² Het verhaal van verlossing en bevrijding moet door elke nieuwe generatie op een relevante manier worden herhaald en geleerd. Er is maar één generatie voor nodig om deze taak te verwaarlozen, zodat hun kinderen en families de kennis van God verliezen. Dan zal het begrip van zijn leerstellingen sterk afnemen en zal het streven naar een godvruchtig leven in gevaar komen.

Deel III: Toepassing

1. De koppigheid van farao, samen met de recalcitrantie van veel Egyptenaren, leert ons dat zelfs grote tekenen en wonderen niet de kracht hebben mensen te laten geloven en hun leven te veranderen. Jezus zelf zei: ‘Als ze niet naar Mozes en de Profeten luisteren, zullen ze zich ook niet

⁷⁹ Jesaja 35:4

⁸⁰ Exodus 12:25-27

⁸¹ Psalm 78:2-7

⁸² Psalm 145:4

laten overtuigen als er iemand uit de dood opstaat.⁸³ Wat was, en is nu de reden, op jouw levensreis die je ertoe bracht om God van harte te volgen? Hoe kunnen we anderen helpen niet afhankelijk te zijn van wonderen, maar om Gods Woord serieus te nemen?

2. Omdat God van ons houdt, instrueert Hij ons over de verwoestende gevolgen van ongehoorzaamheid als we hardnekkig in zonde blijven leven. Volharden in het verkeerde is dodelijk; daarom roept God ons genadig op ons te bekeren en zijn voorziening voor verlossing te aanvaarden. Hoe kunnen we er zeker van zijn dat we ons volledig aan Jezus hebben overgegeven en verlost zijn? Hoe kunnen we Gods liefdevolle waarschuwingen serieus nemen om geen pad te volgen dat naar het verderf leidt? De valkuilen van afleidingen zijn enorm. Hoe kunnen we ze vermijden?
3. Mozes benadrukt in zijn preek tot de Israëlieten dat we onze kinderen en kleinkinderen voortdurend moeten onderwijzen en opvoeden in Gods liefde, vriendelijkheid en waarheid: 'Prent ze uw kinderen in en spreek er steeds over, thuis en onderweg, als u naar bed gaat en als u opstaat.'⁸⁴ Hoe kunnen we onze kinderen op een aantrekkelijke en zinvolle manier onderwijzen, zonder vervelend of opdringerig te zijn, zodat onze gezinnen vol zijn van de kennis van God?

⁸³ Lucas 16:31

⁸⁴ Deuteronomium 6:7

Les 6: Door de Rode Zee

Augustus 2-8

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Exodus 14:13-14, 30-31*

Lezen: *Exodus 12:31-15:21*

Introductie:

In de geschiedenis van Gods volk is de uittocht uit Egypte het meest bijzondere verhaal uit het Oude Testament, waarbij God op spectaculaire manier ingreep. Na het eten van het Pesach lam waren de Israëlieten klaar om Egypte te verlaten. Farao gaf eindelijk zijn toestemming. In grote nood geeft hij Mozes en Aäron het bevel hun God te gaan aanbidden. Iedereen is inbegrepen - mannen, vrouwen, kinderen, evenals hun kuddes en hun vee. Eerder had Mozes terecht geweigerd om te vertrekken als de Israëlieten niet als complete families mochten vertrekken, samen met hun dieren. Bovendien treft God namens zijn volk voorzieningen voor de toekomst: ze verlieten Egypte niet met lege handen.

De Egyptenaren smeekten de Israëlieten het land te verlaten. Bovendien gaven ze hen alle artikelen waar ze om vroegen: zilver, goud en kleding, precies zoals Mozes hen had opgedragen. Deze artikelen waren een compensatie voor loon dat onterecht was ingehouden. Later zouden de Israëlieten voor de keuze komen te staan hoe ze deze geschenken zouden gebruiken, ofwel door de stof, kostbare sieraden, goud, zilver en andere metalen aan Aäron te geven om de tabernakel te bouwen⁸⁵ of door de gouden sieraden aan Aäron te geven om het afgodsbeeld van het gouden kalf te maken.⁸⁶

Het thema van het feitelijke ‘uitgaan’ wordt onderstreept aan het begin van het verhaal,⁸⁷ in het verloop ervan⁸⁸ en aan het einde, waar wordt benadrukt dat ‘de Heer Israël redde.’⁸⁹

Deel II: Commentaar

Historische achtergrond

Om de historische achtergrond van Exodus 12 te begrijpen is het goed de twee punten hieronder in gedachten te houden:

- A. Na een verblijf van 430 jaar in Egypte is Israël nu vrij om naar het beloofde land te reizen. Vanwege de dubbele aanwezigheid van het Hebreeuwse woord *wayehi*, ‘het gebeurde,’ ‘het was,’ in Exodus 12:41, benadrukt de tekst deze tijdsperiode door te stellen dat ‘inderdaad [of ja], tot op de exacte dag dat zij uittrokken.’ Eerst was alleen Jozef in Egypte; daarna arriveerde de hele familie van Jakob. In het begin waren het er 70,⁹⁰ maar nu zijn het ‘ongeveer zeshonderdduizend, vrouwen en kinderen niet meegerekend.’⁹¹ Dat betekent dat een gezelschap van ongeveer twee miljoen mensen uit Egypte trok.

⁸⁵ Exodus 25:1-7

⁸⁶ Exodus 32:1-2

⁸⁷ Exodus 12:37-41

⁸⁸ Exodus 13:21-22

⁸⁹ Exodus 14:30-31

⁹⁰ Exodus 1:5

⁹¹ Exodus 12:37; vergelijk met 38:26

Mozes was getraind in militaire strategie tijdens zijn verblijf in het paleis van de farao, dus hij wist hoe hij zo'n enorm aantal mensen moest organiseren. De bijbeltekst vermeldt dat ze 'in groepen geordend' uit Egypte trokken.⁹² Dat betekent, als 'militaire' eenheden of bataljons. De uittocht was goed georganiseerd, maar we moeten niet vergeten dat de karavaan slechts zo snel kon reizen als zijn 'zwakste' leden, meestal kinderen, ouderen, kuddes en vee.

- B. De uittocht vond waarschijnlijk plaats in maart 1450 v. Chr., volgens de beste berekeningen van conservatieve geleerden, wat betekent dat de 430 jaar teruggaan tot 1880 v. Chr. Er zijn twee opvattingen onder conservatieve geleerden: (1) 430 jaar, gerekend vanaf de tijd van Jozef tot aan de uittocht, en (2) 430 jaar, gerekend vanaf Abraham tot aan de exodus.⁹³

Wees stil, de Heer zal voor je strijden

De Israëlieten waren geografisch in het nauw gedreven: voor hen lag de Rode Zee. Aan de ene kant waren bergen en achter hen was het goed getrainde en machtige leger van de farao.⁹⁴ Menselijk gesproken was het onmogelijk om uit deze situatie te ontsnappen. Het volk was doodsbang. Geen wonder dat God hen via Mozes aanmoedigde met: 'Wees niet bang, wacht rustig af. Dan zult u zien hoe de HEER vandaag voor u de overwinning behaalt.'⁹⁵ Wij weten van nature niet hoe we stil moeten zijn en op Gods tussenkomst moeten wachten. We willen vechten, terwijl we in plaats daarvan op God moeten wachten, stil moeten zijn en door zijn genade en kracht vooruit moeten komen.

Er hing een grote spanning in de lucht. Hoe zou het volk reageren? Het verloop van de gebeurtenissen is fantastisch: God geeft het bevel om voorwaarts te gaan. De wolkkolom, die Gods onzichtbare aanwezigheid voorstelt, verplaatst zich van de voorkant naar de achterkant van de colonne, 'zodat hij tussen het leger van de Egyptenaren en dat van de Israëlieten kwam te staan.'⁹⁶ Mozes heft zijn staf op. Een oostenwind verdeelt het water en vormt droog land. Israël marcheert tussen de watermuren in de zee. De Egyptenaren proberen hen te achtervolgen. Maar de Heer brengt farao's leger in verwarring en het hele leger verdrinkt terwijl de Israëlieten veilig aan de andere kant van de Rode Zee komen. Zo ervaren ze hun eigen bevrijding in een spectaculaire overwinning van God.

Egypte staat voor degenen die God tegenwerken en verwerpen. De Egyptenaren gingen op twee punten de fout in: (1) ze wezen de levende God hardnekkig af en (2) ze wilden de Israëlieten gevangen nemen en opnieuw tot slaaf maken. Inhaligheid en geweld leidde tot hun ondergang. Er bestaat een groot verschil tussen God dienen, die genade, vrijheid en verlossing schenkt, en farao dienen, wat leidt tot onvoorwaardelijke gehoorzaamheid, afschuwelijke bevelen, slavernij en, uiteindelijk, de dood.

De Heer bevrijdt

⁹² Exodus 12:51; vergelijk met 6:26; 7:4; 12:17, 41

⁹³ Zie The SDA Bible Commentary, deel 1, blz. 183-187, 313-315, 557, voor een discussie over deze twee hoofdstandpunten met betrekking tot het lange of korte verblijf in Egypte [ofwel alleen 'in het land Egypte,' volgens de Hebreeuwse Masoretische tekst, of zowel 'in het land Egypte' als 'in het land Kanaän,' volgens de Samaritaanse Pentateuch en de Griekse vertaling van de Septuagint], en voor het bewijs dat de voorkeur geeft aan een kort verblijf in Egypte.

⁹⁴ Zie voor details Ellen White, 'De uittocht,' blz. 245-253, in Patriarchen en Profeten.

⁹⁵ Exodus 14:13

⁹⁶ Exodus 14:20

In het hart van het boek Exodus staat de cruciale zin: ‘Zo redde de Heer de Israëlieten.’⁹⁷ Die zin is de theologische magneet, kern en bron van het hele boek, omdat alles hier naartoe en hiervandaan vloeit. Dit is de enige keer dat deze zin in Exodus wordt gebruikt. Redding kwam van de Heer. Het theologisch pregnante Hebreeuwse werkwoord *yasha*’ betekent ‘redden,’ ‘bevrijden,’ ‘verlossen,’ en komt voor in de naam van Jezus (en ook, bijvoorbeeld, in de namen van Jozua en Jesaja), wat ‘de Heer redt’ betekent.⁹⁸ God redde alle Israëlieten, er ontbrak er niet één, in tegenstelling tot het leger van farao, want ‘niet één van hen bleef in leven;’⁹⁹ ze stierven allemaal in de Rode Zee. De overwinning van de Heer was triomfantelijk en compleet.

De Israëlieten reageerden op hun machtige bevrijding door de Heer te aanbidden en op Hem te vertrouwen.¹⁰⁰ De tekst vermeldt dat deze positieve reactie plaatsvond toen ze het vertoon van de grote macht van de Heer tegen de Egyptenaren zagen. Het doel van farao en zijn leger was waarschijnlijk om veel van de Israëlieten te doden als machtsvertoon en de rest van hen weer tot slaven te maken. Deze uitkomst kwam er niet door Gods liefdevolle en rechtvaardige tussenkomst. De reactie van Israël was om in lofprijzingen uit te barsten die werden uitgedrukt in de vorm van een lied.

De liederen van Mozes en Mirjam

In de climax van het exodus wonder draagt Mozes de Israëlieten op de Heer te loven door middel van prachtige poëzie, die gebruik maakt van rijke beeldspraak (de achtergrond van deze activiteit wordt uitgelegd in Exodus 15:19). De liederen van Mozes en Mirjam waren liederen van overwinning en dankbaarheid. De Heer wordt voorgesteld als de machtige Krijger. De culminerende zin is ‘De HEER is koning voor eeuwig en altijd!’¹⁰¹ en omdat Hij de hoogverheven en eeuwige Koning is, verklaart Mozes dat Hij zijn kracht, lied, redding en God is; daarom zal hij Hem loven en prijzen.¹⁰² Niemand is zoals Hij: ‘Wie onder de goden is uw gelijke, HEER? Wie is uw gelijke, zo ontzagwekkend en heilig, wie dwingt zoveel eerbied af met roemrijke daden, wie anders verricht zulke wonderen?’¹⁰³ Mozes richt zich tot de Heer en verheerlijkt Hem: ‘U toont uw majesteit en breekt uw tegenstanders, uw toorn ontbrandt en verteert hen als stro.’¹⁰⁴ Hij vervolgt: ‘U bevrijdde dit volk en ging het liefdevol voor, sterk en machtig leidde U het naar uw heilige woning.’¹⁰⁵ De plaats, waarnaar in Exodus 15:17 wordt verwezen, wordt het ‘heiligdom’ genoemd, gelegen ‘op de berg die Gods domein is.’ Het gedicht is een profetisch lied, met het oog op de tempel in Jeruzalem.

Het lied heeft zeven thematische strofen: (1) verzen 1-3, de verheffing van de Heer; (2) verzen 4-5, de overwinning van de Heer op farao; (3) verzen 6-7, de majestueuze grootheid van de Heer; (4) verzen 8-10, de scheppende kracht en het oordeel van de Heer; (5) vers 11, de uniciteit van de Heer; (6) verzen 12-16a, de liefde van de Heer en de verlossing van vijanden; en (7) verzen 16b-18, de Heer is de Koning en geeft rust aan zijn volk in het beloofde land. In Exodus 15:6, 11 en 16 worden steeds twee zinnen herhaald om nadruk te leggen. Het gedicht echoot het scheppingsverhaal van Genesis 1 en 2, en markeert zo een nieuw begin voor Gods volk, de schepping van de bevrijde natie Israël.

⁹⁷ Exodus 14:30

⁹⁸ Zie Matteüs 1:21

⁹⁹ Exodus 14:28

¹⁰⁰ Exodus 14:31

¹⁰¹ Exodus 15:18

¹⁰² Exodus 15:1-2

¹⁰³ Exodus 15:11

¹⁰⁴ Exodus 15:7

¹⁰⁵ Exodus 15:13

Mirjam werd beschouwd als een profetes. Haar korte lied¹⁰⁶ herhaalt veel van de motieven uit het lied van Mozes.¹⁰⁷ Maar één belangrijk detail is anders. Mirjam stuurt alle vrouwen nadrukkelijk aan om voor de Heer te zingen (grammaticale gebiedende wijs!), begeleid door tamboerijnen. Haar hart stroomt over van dankbaarheid en ze leidt de anderen om dezelfde emotie te uiten. Waarschijnlijk zongen ze ook het hele lied, dat in het geschreven verslag is ingekort, waarbij de beginregels als titel dienden.

Aan de glazen zee zullen de verlost en het lied van Mozes en van het lam zingen.¹⁰⁸ Het zijn liederen van bevrijding en overwinning en ze weerspiegelen Gods liefde, rechtvaardigheid en macht.

Paulus zal in het Nieuwe Testament het beeld van door het water van de Rode Zee gaan gebruiken als metafoor voor de doop van Israël in Christus.¹⁰⁹

Deel III: Toepassing

1. Vertrouwen op de Heer en zijn beloften is vaak moeilijk, vooral in gevaarlijke tijden wanneer zijn hulp niet zichtbaar is en niet onmiddellijk komt. Wat betekent het om 'stil te blijven' om Gods bevrijding te zien?
2. De Heer zei tegen Mozes dat hij niet alleen moest bidden, maar ook vooruit moest gaan. Vecht God voor ons in alle situaties van het leven, of verwacht Hij dat we dingen doen als reactie op zijn leiding? Hoe weet je wanneer je moet wachten en wanneer je actie moet ondernemen?
3. Waarom moet God ons er vaak aan herinneren en aanmoedigen met het gebod: 'Wees niet bang?' Waarom zijn we zo gemakkelijk ontmoedigd?
4. Hoe kon de Heer glorie verwerven door de nederlaag van farao en zijn leger? Wat is de heerlijkheid van God? Hoe konden de Egyptenaren weten dat de Heer God was te midden van alle rampspoed die hun land overkwam?

¹⁰⁶ Exodus 15:21

¹⁰⁷ Exodus 15:1

¹⁰⁸ Openbaring 15:2-4

¹⁰⁹ Zie 1 Korintiërs 10:2

Les 7: Het brood en water dat leven geeft

Augustus 9-15

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Exodus 16:28-30*

Lezen: *Exodus 15:22-18:27*

Introductie:

Gods wonderbaarlijke interventie om zijn volk te redden uit slavernij, een ongekende en niet te herhalen gebeurtenis, moest regelmatig worden herdacht in het Pascha. De Israëlieten waren verlost en vrij om te gaan, maar vrijheid is een kostbaar goed. Gods tekenen en wonderen werden namens Israël verricht, wat resulteerde in goddelijke oordelen over Egypte. Deze oordelen waren niet alleen bestraffend voor de Egyptenaren, maar waren ook leerzaam voor de Israëlieten en hielpen hen de ware God te leren kennen en wat de echte, blijvende waarden in het leven waren. God presenteerde zichzelf als een liefdevolle en rechtvaardige Verlosser, een machtige krijger die Israël uit de slavernij had gered. Deze dramatische gebeurtenissen waren bedoeld om zijn volk ertoe te brengen volledig op Hem te vertrouwen als hun wijze gids en verzorger en daarmee zijn leiderschap te omarmen.

Na de grote bevrijding uit Egypte, de ervaring van de Rode Zee en de prachtige viering van Gods redding uit de handen van farao en zijn leger, leidde God Israël naar de woestijn van Sur, waar ze drie dagen lang reisden zonder water te vinden. Hier kregen de Israëlieten nog een test voorgeschoteld over hun vertrouwen in de Heer.¹¹⁰ Vlak voor deze test vertrouwden de Israëlieten op de Heer nadat zij de Rode Zee waren overgestoken en de nederlaag van de farao hadden gezien.¹¹¹ Zouden zij doorgaan op de weg van impliciet vertrouwen in God, met een zelfverzekerde houding in hun Leider? Alles wat er in de afgelopen dagen en weken was gebeurd zou in hun geheugen gegrift moeten staan. Zouden ze zich Gods leiderschap herinneren als de ontberingen van het leven weer toesloegen?

God zorgde voor Israël als een liefhebbende ouder en Hij leidde hen geduldig door de woestijn. Hij moest hen pijnlijke lessen leren toen ze murmureerden; toch zorgde Hij liefdevol voor water, kwartels en manna en instrueerde Hij hen hoe ze de sabbat heilig moesten houden.

Deel II: Commentaar

Exodus 15:22-18:27 beschrijft Israëls reis naar de Sinaï. De passage bevat vijf verhalen: twee verhalen zijn gerelateerd aan de gift van water. Het eerste waterverhaal, in Mara, gaat over het zoet maken van bitter water.¹¹² Het tweede waterverhaal gaat over water dat uit een rots ontspringt.¹¹³ Tussen deze twee verhalen in liggen wonderbaarlijke geschenken van voedsel - kwartels en manna - en leerstellingen over hoe de sabbat gehouden moet worden.¹¹⁴ Deze drie wonderen - water, kwartel en manna - worden gevolgd door twee extra verslagen, namelijk het

¹¹⁰ Exodus 15:25

¹¹¹ Exodus 14:31

¹¹² Exodus 15:22-27

¹¹³ Exodus 17:1-7

¹¹⁴ Exodus 16:1-36

geschenk van de Heer voor de overwinning op de Amalekieten¹¹⁵ en het bezoek van Jetro, waarin hij Mozes wijze raad geeft.¹¹⁶

Het watergeschenk bij Mara

Voor het eerst in het boek Exodus komt de Hebreeuwse wortel *lun* – ‘morren’, ‘mopperen’, ‘klagen’ – voor in ons verhaal over het gebrek aan drinkbaar water in de woestijn van Sur. De Israëlieten stopten in Mara, waar het water bitter was; dus begon het volk zich bij Mozes te ‘beklagen.’¹¹⁷ Helaas werd mopperen een belangrijke uitdrukking die Israëls verhalen over zwerven door de woestijn kenmerkt. Het is een dominant woord in de verhalen over manna en kwartels, waar deze negatieve term acht keer voorkomt.¹¹⁸ Het wordt ook genoemd in het volgende verhaal over water dat uit de rots ontspringt in het Refidim-verhaal.¹¹⁹ Hetzelfde idee van murmureren of mopperen komt voor in het boek Numeri.¹²⁰ De term wordt buiten de Pentateuch alleen gebruikt in Jozua 9:18.

Toen het volk klaagde, riep Mozes de Heer aan, wat nu voor de derde keer in Exodus wordt genoemd.¹²¹ De Heer droeg Mozes op een stuk hout in het bittere water te gooien. Het water werd zagezegd genezen toen Mozes Gods instructies opvolgde. In de context van de genezing van het water belooft de Heer dat Hij ‘geen van de kwalen [Hebreeuws: *mackalah*]’ over hen zal brengen die Hij ‘over de Egyptenaren bracht,’ als ze zorgvuldig naar Hem luisteren en Hem gehoorzamen. Om zijn belofte veilig te stellen, gebruikt Hij een goddelijke formule: ‘Ik, de Heer, ben het die u geneest.’¹²² De Heer verwijst naar de verschillende ziekten in verband met de tien plagen.¹²³ Zo'n plaag zal niet op de gelovigen vallen.

In de woestijn is water een levensgevend product. Zonder water kan je niet leven; het is een bron en onderhouder van leven. Water is leven. Je kunt maar een paar dagen zonder. Geen wonder dat we in Exodus en Numeri verschillende belangrijke verhalen en wonderen vinden die met water te maken hebben. Daarna legerde Israël zich in Elim, waar veel water en schaduw van de palmen was.

Kwartels, manna en de sabbat

De Heer reageerde genadig op het geklaag van het volk, dat mopperde over het gebrek aan vlees en ander voedsel dat het in Egypte wél had gehad. Hun toespraak zit vol overdrijvingen en bittere ironie. De Israëlieten herinnerden zich hun volle borden toen ze voor farao zwoegden. Maar als antwoord belooft de Heer dat Hij hen zou voorzien van brood uit de hemel en van kwartels. Hij zei dat ze 's avonds kwartel zouden krijgen en 's ochtends brood uit de hemel. Het gebeurde precies zoals voorspeld.¹²⁴ De verrassing kwam 's morgens, want ze hadden nog nooit manna gezien, dus vroegen ze: ‘Wat is het?’¹²⁵ Deze vraag is de betekenis van het woord ‘manna.’

¹¹⁵ Exodus 17:8-16

¹¹⁶ Exodus 18:1-27

¹¹⁷ Exodus 15:24

¹¹⁸ Als werkwoord in Exodus 16:2, 7 en 8; als zelfstandig naamwoord in Exodus 16:7-8; en nog twee keer in verzen 9 en 12

¹¹⁹ Exodus 17:3-6

¹²⁰ Numeri 14:2, 27, 29, 36; 16:11, 41; 17:5, 10

¹²¹ Exodus 8:12; 14:15; 15:25

¹²² Exodus 15:26

¹²³ Zie ook Gods belofte in Exodus 23:25

¹²⁴ Exodus 16:3

¹²⁵ Exodus 16:15

Met het geschenk van het manna leerde God de Israëlieten hoe ze de sabbat moesten houden en beleven. Jezus noemt het manna het ‘brood uit de hemel,’¹²⁶ wat een verwijzing is naar Exodus 16:4. Het manna was dus het brood dat de Heer aan zijn volk gaf om in de woestijn te eten.¹²⁷ Gedurende veertig jaar werden de Israëlieten van manna voorzien.¹²⁸ De verstrekking van manna hield pas op toen de Israëlieten hun eerste Pesach vierden in het beloofde land.¹²⁹

Tijdens het veertigjarige verblijf van de Israëlieten in de woestijn vonden er elke week vier wonderen plaats. Deze wonderen leerden de Israëlieten de heiligheid van de sabbat: (1) manna viel elke dag uit de hemel, behalve op sabbat; (2) als iemand manna verzamelde voor de volgende dag tijdens de werkweek, was het de volgende dag bedorven; (3) manna viel elke vrijdag, de voorbereidingsdag voor de sabbat, in een dubbele portie; en (4) manna dat op vrijdag werd verzameld bedierf niet, maar bleef vers voor consumptie op sabbat. De Heer voorzag dus elke dag in de behoeften van Israël. Zes dagen per week moesten ze eropuit om manna te verzamelen, een herinnering dat ze elke dag volledig van Hem afhankelijk waren.

Een ander wonder met het brood uit de hemel was het bevel van de Heer aan Mozes om een *omer* manna te nemen, ongeveer 3,64 liter, dit in een kruik te doen en het dan voor de verbondstekst te plaatsen.¹³⁰ Later werd de *omer* manna in de ark van het verbond gelegd¹³¹ als een herinnering voor toekomstige generaties. Dit manna bedierf niet, hoewel de langste periode dat het onbedorven bleef normaal gesproken slechts twee dagen was, van vrijdag tot en met sabbat.

Het zelfstandig naamwoord ‘sabbat’ (Hebreeuws: *shabbat*) komt verschillende keren voor in het boek Exodus en wordt voor het eerst in de Bijbel genoemd in Exodus 16:23, waarin het wordt beschreven als een ‘sabbatsrust’ (Hebreeuws: *shabbaton*) en een ‘heilige sabbat ter ere van de Heer.’ Dit vers is het eerste expliciete gebod met betrekking tot het in acht nemen van de sabbat en bevat drie geboden: ‘bakken’, ‘koken’ en ‘bewaren!’ Sabbat moet gevierd worden. Het is interessant dat vers 25 de vierde gebiedende wijs toevoegt: ‘Eet!’ Eet het manna vandaag. Eten is nauw verbonden met het vieren van de sabbat. De tijdsaanduiding ‘vandaag’ wordt in deze tekst drie keer gebruikt in verband met de sabbat,¹³² waarmee het wonder van het eten van manna op sabbat wordt benadrukt, omdat God het heeft gegeven. In vers 25 staat dat dit een ‘sabbat voor de Heer’ is, en vers 26 legt uit dat de sabbat de zevende dag van de week is. Vers 30 verbindt sabbat met rust: ‘Toen hield iedereen op de zevende dag rust [Hebreeuws: *shabat*].’ De drie sleutelwoorden in deze passage van Exodus 16:23-30 - namelijk ‘sabbat’, ‘vandaag’ en ‘rust’ - sluiten aan bij Hebreeën 4:7-10, waarin de schrijver ook de ideeën van ‘sabbat’, ‘vandaag’ en ‘rust’ uitwerkt. Het woord ‘sabbat’ komt in het boek Exodus ook in de volgende teksten voor: in Exodus 16:25-26, 29; 20:8, 10-11; 31:14-16; 35:2-3.

Op het hoogtepunt van het mannaverhaal, toen sommige mensen er op sabbat op uittrokken om manna te verzamelen, stelde God een zeer scherpe vraag: ‘Hoe lang blijven jullie nog weigeren mijn geboden en voorschriften in acht te nemen?’¹³³ De Heer gebruikt het woord ‘weigeren’ om hun moedwillige actie te beschrijven. Ze moesten leren dat de sabbat een geschenk was, een geschenk dat versterkt werd door het feit dat de Heer hen van voedsel voorzag. Daarom hoefden ze op de sabbat geen manna voor zichzelf te verzamelen.

¹²⁶ Johannes 6:31

¹²⁷ Exodus 16:15

¹²⁸ Exodus 16:35

¹²⁹ Jozua 5:10-12

¹³⁰ Exodus 16:34

¹³¹ Hebreeën 9:4

¹³² Twee keer in de NBV21

¹³³ Exodus 16:28

Deel III: Toepassing

1. Jezus verkondigde over zichzelf dat Hij het brood is 'dat leven geeft'.¹³⁴ Hoe kunnen we in zo'n hechte relatie met Jezus Christus leven dat Hij voor ons ons dagelijks 'brood en water' wordt?
2. Wanneer, en hoe, moeten we aandacht schenken aan hen die klagen over de moeilijkheden van het leven, en wanneer moeten we niet luisteren naar gemopper?
3. God was aanwezig in de wolkkolom en in de vuurkolom, maar de Israëlieten namen zijn aanwezigheid in de wolk voor lief. Het kan ook zijn dat er een voortreffelijk werk van God onder ons plaatsvindt en dat we dat niet waarderen. Hoe kunnen we ons gevoel van ontzag behouden voor de heiligheid van dingen die met God en zijn werk te maken hebben?
4. Jetro's bezoek is een verhaal bij uitstek over goddelijk leiderschap. Mozes ontwikkelde zich en groeide in zijn leiderschapskwaliteiten. Hij was een op God gerichte leider die Gods leiderschap in zijn leven en voor Israël erkende. Mozes was ook een uitzonderlijke luisteraar, die vervuld was van dankbaarheid en lof voor God. Hij was een visionair, maar toch moest hij leren hoe hij verantwoordelijkheid kon delegeren. Hij was leergierig, ook al was hij een sterke leider. Wat bezat Mozes dat hem in staat stelde open te staan voor nieuwe ideeën en verbeterpunten zonder opbouwende kritiek persoonlijk op te vatten of zich bedreigd te voelen door suggesties voor groei?
5. De apostel Paulus zegt, naar aanleiding van het wonder van het water dat uit de rots bij Refidim stroomde, dat Jezus de rots was.¹³⁵ In dat verhaal mopperde het volk en stelde de Heer op de proef.¹³⁶ In Maleachi 3:10 worden we uitgedaagd God op de proef te stellen. Wat is het verschil tussen het positief en negatief testen van God? Hoe kunnen we God op een verkeerde manier testen?

¹³⁴ Johannes 6:35, 48

¹³⁵ 1 Korintiërs 10:4

¹³⁶ Exodus 17:2

Les 8: Het verbond bij de Sinaï

August 16-22

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Exodus 19:4-6*

Lezen: *Exodus 19:1-20:20*

Introductie:

Bij Sinaï sluit God een verbond met zijn volk. Hij is de Initiator van het verbond. Als de Initiator geeft God genade aan zijn volk en gaat Hij een relatie met hen aan. God wil dat Israël zijn speciale volk is, zijn dierbare bezit, een koninkrijk van priesters, een heilige natie. Israëls succes zal afhangen van hun positieve reactie op Gods liefdevolle leiding en op de machtige daden die Hij voor hen verrichtte in Egypte en op weg naar de Sinaï. God heeft hen al uitgenodigd om Hem te volgen en bewezen dat Hij van plan is hen een mooie toekomst te geven. Als zij zich alleen maar aan zijn leringen houden en een oprechte relatie met Hem proberen te ontwikkelen, dan zal God in staat zijn om hen op een ongekende manier naar het beloofde land te leiden. Ze moeten leren wie Hij is en wat Hij voor hen doet om Hem te bewonderen, lief te hebben, te gehoorzamen en te aanbidden. Het geschenk van de Decaloog onthulde de principes voor een gelukkig, evenwichtig en welvarend leven.

Thema:

Door Israël uit Egypte te leiden en hen door de Rode Zee en de woestijn naar de berg Sinaï te leiden, wilde God hen tot zichzelf brengen.¹³⁷ Ongeveer een jaar lang onderwees Hij hen door dit proces. God was als een liefhebbende ouder voor zijn volk en instrueerde hen over wat het beste was voor hun welvaart. Het volk zag hoe God de Egyptische goden versloeg en voor hen zorgde door middel van de plagen en hun ontsnapping uit Egypte. Toen gaf God hen het kostbaarste geschenk: de Decaloog, om hen te leren hoe ze Hem moesten eren.¹³⁸ In deze les denken we na over de verschillende functies van Gods wet.

Deel II: Commentaar

De Decaloog vormt het hart van Gods openbaring en bijbelse ethiek en veronderstelt verlossing. Het is de Magna Carta van het bijbelse onderwijs en de samenvatting ervan, de norm van alle normen. Het vormt de kern en het fundament van goddelijke normen voor de hele mensheid; de principes ervan zijn eeuwig. Het verslag in de Pentateuch van het geven van de Decaloog benadrukt dat het door God werd aangekondigd¹³⁹ en ook door Hem werd geschreven.¹⁴⁰ Het werd tweemaal aan Mozes gegeven als een speciaal geschenk.¹⁴¹ In het boek Exodus wordt de Decaloog ‘het verbond’ genoemd;¹⁴² en ‘de tekst van het verbond.’¹⁴³ De uitdrukking ‘de tien geboden’

¹³⁷ Exodus 19:4

¹³⁸ Exodus 20:20

¹³⁹ Exodus 19:19; 20:1; Deuteronomium 5:4-5, 24

¹⁴⁰ Exodus 24:12; 31:18; Deuteronomium 5:22

¹⁴¹ Exodus 32:19; 34:1; Deuteronomium 10:1-2

¹⁴² Exodus 31:18

¹⁴³ Exodus 34:28

wordt in het Hebreeuws niet gebruikt, hoewel er in Exodus 20:6 wel naar wordt verwezen als wat de Heer ‘gebiedt’. In plaats daarvan wordt de Decaloog drie keer ‘de tien woorden’ genoemd.¹⁴⁴

In zowel Exodus als Deuteronomium staat de Decaloog aan het begin van de wetverzamelingen en hun interpretatie. Er zijn twee versies van de Decaloog, met zeer kleine verschillen; de eerste is vastgelegd in Exodus 20:1-17 en de tweede in Deuteronomium 5:6-21. De tweede versie werd bijna veertig jaar later mondeling door Mozes aan Israël gepresenteerd, vlak voordat ze het beloofde land binnengingen,¹⁴⁵ waar hij nu de verlossing benadrukt die hen in de Exodus was gegeven. Wanneer Paulus de wet samenvat met de term ‘liefde’, citeert hij uit de Decaloog.¹⁴⁶ Liefde is inderdaad de som van Gods wet, omdat Hij de God van de liefde is.¹⁴⁷

Hoewel bepaalde wetten van de Decaloog al vóór de Sinaï in een notendop bekend waren, koos God er zelf voor om de tien woorden formeel aan zijn volk en aan de mensheid te presenteren. Dat komt omdat deze geboden op een systematische manier weerspiegelen wie Hij is, zijn karakter en zijn waarden.

De functie van de wet is niet ons te leren redding te verkrijgen door de naleving ervan. Dat wil zeggen dat we de wet van God niet moeten houden om gered te *worden*, maar omdat we gered *zijn*. De wet is geen bron van leven, maar in plaats daarvan het middel waarmee we het leven dat we hebben manifesteren en tot uitdrukking brengen.

In de Bijbel wordt de wet van God ook in een heel positief licht gezien.¹⁴⁸ Men mag gedichten maken over de wet,¹⁴⁹ zingen over de wet¹⁵⁰ en er dag en nacht over mediteren¹⁵¹ omdat het mensen behoedt voor het kwaad en wijsheid, begrip, gezondheid, voorspoed en vrede geeft.¹⁵²

De Decaloog heeft verschillende cruciale functies:

1. *Gods wet is een waarborg voor vrijheid.*¹⁵³ Het is als een hek dat een grote vrije ruimte voor het leven creëert en waarschuwt dat voorbij een bepaald punt gevaar, problemen, complicaties en de dood liggen. Er is geen toekomst voor wie buiten de cirkel van vrijheid treedt.
2. *De wet is een spiegel.*¹⁵⁴ Daarin kunnen we zien hoe vuil we zijn en hoezeer we gereinigd moeten worden. De Decaloog onthult onze zondigheid, maar kan ons niet reinigen van zonde of schuld.¹⁵⁵
3. *Gods wet is een wegwijzer.* Als zodanig leidt het ons als een *paidagogos*, of leermeester, naar Christus.¹⁵⁶ De wet wijst naar Jezus, die reinigt, onze zonden vergeeft en ons leven verandert.¹⁵⁷

¹⁴⁴ Hebreeuws: *'aseret haddebarim*; zie het Hebreeuwse gebruik in Exodus 34:28; Deuteronomium 4:13; 10:4

¹⁴⁵ Deuteronomium 1:3-4; 4:44-47

¹⁴⁶ Romeinen 13:8-10; Galaten 5:14

¹⁴⁷ 1 Johannes 4:16

¹⁴⁸ Matteüs 5:16-17; Johannes 14:15; Galaten 3:21; 1 Korintiërs 7:19

¹⁴⁹ Zoals Psalm 119, een meesterwerk

¹⁵⁰ Psalm 19

¹⁵¹ Psalm 1:2, Jozua 1:8

¹⁵² Deuteronomium 4:1-6; Spreuken 2-3

¹⁵³ Genesis 2:16-17; Jakobus 2:12

¹⁵⁴ Jakobus 1:23-25

¹⁵⁵ Romeinen 3:20

¹⁵⁶ Galaten 3:24

¹⁵⁷ 2 Korintiërs 5:17; 1 Johannes 1:7-9

4. *De Decaloog is Gods belofte aan ons.* Door deze wetten te verkondigen belooft God dat deze normen deel zullen uitmaken van ons leven als we een hechte relatie met Hem onderhouden. Hij is de borg die ervoor zal zorgen dat deze normen onze permanente levensstijl worden. We zullen zo intiem met Hem zijn dat we niet zullen verlangen naar wat verboden is. We zullen graag in gemeenschap met Hem blijven en Hem vragen om deze gehoorzaamheid in ons uit te voeren door de kracht van zijn genade, zijn Woord en de heilige Geest.

In de Decaloog worden geboden vier en vijf in het Hebreeuws gegeven als positieve bevelen in de vorm van de infinitief absoluut die in juridisch materiaal twee betekenissen heeft: een bevel of een nadrukkelijke belofte.¹⁵⁸ De andere geboden worden uitgedrukt als negatieve geboden met behulp van het ontkenningsspartikel *l'o* ('niet'), plus *jusief* (zoals de onvolmaakte vorm). Naast het feit dat de betekenis van zo'n Hebreeuwse uitdrukking een permanent verbod is, dus een gebod, is gesuggereerd dat het ook een toekomstige situatie weergeeft, dus een belofte.¹⁵⁹ In het licht van deze suggestie zou een juiste vertaling kunnen zijn 'je zult niet . . .' en niet 'je mag niet . ..'. Steun voor het begrip van de Decaloog als een belofte kan gevonden worden in Rechters 6:23, waarin de Heer aan Gideon belooft: 'Je zult niet sterven.' De grammaticale constructie in deze zin is precies hetzelfde als in de Decaloog.

De Hebreeuwse betekenis van de term *dabar*, die gebruikt wordt om de tien geboden te beschrijven, betekent niet noodzakelijk 'gebod' maar 'woord' of 'belofte'. Het hangt af van de Nederlandse versies, maar zie bijvoorbeeld het gebruik van het zelfstandig naamwoord *dabar* als 'belofte' in 1 Koningen 8:56; 2 Kronieken 1:9; Nehemia 5:12-13; en Psalm 105:42; en het gebruik van *dabar* als werkwoord, met dezelfde betekenis van 'belovend', in Deuteronomium 1:11; 6:3; 9:28; Jozua 9:21; 22:4; 23:5.

Ellen White bevestigt onze interpretatie met de volgende verklaring over de functie van de Decaloog: 'De tien geboden ... zijn tien beloften.'¹⁶⁰ 'In elk gebod en in elke opdracht van God is een belofte – iets heel positiefs – opgesloten dat aan dat gebod ten grondslag ligt.'¹⁶¹ Ze benadrukt dat 'de stem van God uit de hemel' tot de ziel spreekt 'in de belofte: "Doe dit, en je zult niet onder de heerschappij en controle van Satan komen."¹⁶²

De schijnbare beperkingen van de wet zijn alleen maar goed voor ons om geluk en leven te behouden.¹⁶³ De wet is de gedragsnorm voor hen die God vertrouwen en door zijn genade gered worden door het geloof in Christus.

De plaats van de wet in het nieuwe verbond is verbazingwekkend - de wet is in het hart geplant. De wet is geïnternaliseerd¹⁶⁴ en moet niet als een last, maar als een vreugde worden gezien. Zij die de Decaloog op de juiste manier naleven, volgen de beloften met de juiste motieven, gehoorzamen de voorschriften uit dankbaarheid voor wat God voor hen deed en doet. Genade verandert de wet niet, maar onze houding ertegenover verandert wel. Paulus is tegen wetticisme en tegen het misbruik van Gods wet, maar niet tegen de wet zelf.¹⁶⁵

¹⁵⁸ Zie E. Kautzsch, ed., Gesenius' Hebrew Grammar [Oxford: Clarendon, 1910], par. 113bb en 113ee

¹⁵⁹ Zie Jacques B. Doukhan, Hebrew for Theologians: A Textbook for the Study of Biblical Hebrew in Relation to Hebrew Thinking [Lanham, MD: University Press of America, 1993], blz. 41

¹⁶⁰ Manuscript 41, 1896 [gepubliceerd in The SDA Bible Commentary, deel 1, blz. 1105]

¹⁶¹ *Christen-zijn op de manier van Jezus*, blz. 76

¹⁶² Brief 89, 1898 [gepubliceerd in The SDA Bible Commentary, deel 1, blz. 1105]

¹⁶³ Micha 6:8; Johannes 10:10

¹⁶⁴ Zie Matteüs 5:21-48

¹⁶⁵ Romeinen 7:9-12

Jezus Christus is de *telos* van de wet,¹⁶⁶ wat betekent dat Hij het doel ervan is—niet het einde in de zin van een beëindiging of stopzetting van de geldigheid ervan. Christus is de hermeneutische sleutel die de ware betekenis en het doel van de wet ontsluit. Het zou dus onjuist zijn om te stellen dat Christus de wet ongeldig heeft gemaakt, heeft beëindigd, heeft vervangen of heeft afgeschaft. Christus geeft betekenis aan de wet.

Jozua herinnerde zijn publiek eraan dat wij niet in staat zijn God te gehoorzamen: ‘U zult niet in staat zijn de HEER te dienen.’¹⁶⁷ Maar als we God vragen onze zwakheid te nemen, zal Hij ons sterk maken. Hij zal ons zijn heilige Geest geven, die ons zal bewegen om Hem te gehoorzamen.¹⁶⁸ Paulus zegt: ‘In mijn zwakheid ben ik sterk.’¹⁶⁹ Gehoorzaamheid is het werk van de heilige Geest in ons.

Deel III: Toepassing

Stel onderstaande vragen aan de groep:

1. Als mensen kunnen we alleen onder invloed van Gods genade besluiten te doen wat juist is. We moeten besluiten Hem te gehoorzamen, maar we hebben geen kracht om onze beslissing ten uitvoer te brengen of Hem te volgen. We hebben hulp nodig in onze broosheid en zwakheid, hulp van buiten onszelf. Het goede nieuws is dat Hij zorgt voor bereidheid (wat een antwoord is op zijn roep van liefde) en kracht om te gehoorzamen.¹⁷⁰ In praktische zin, hoe zie je deze voorzieningen aan het werk in je eigen leven?
2. Wat God ook beveelt, Hij stelt zijn volgelingen in staat het te doen. Ellen White stelt: ‘Hij zorgt ervoor dat we kunnen doen wat Hij van ons vraagt.’¹⁷¹ Vanuit dat perspectief zijn de tien geboden eigenlijk tien zaligsprekingen. In welke zin, en hoe, kunnen Gods geboden gelovigen in staat stellen God te gehoorzamen?

¹⁶⁶ Romeinen 10:4

¹⁶⁷ Jozua 24:19

¹⁶⁸ Ezechiël 36:27

¹⁶⁹ 2 Korintiërs 12:10

¹⁷⁰ Filippenzen 2:13

¹⁷¹ *Verhalen om verder te vertellen*, blz. 277

Les 9: De wet uitleven

August 23-29

Deel I: Overzicht

Kerntekst: Exodus 20:22-24

Lezen: Exodus 20:21-23:33

Introductie:

Naast de morele wet, ook bekend als de Decaloog of Gods tien beloften, die traditioneel de tien geboden worden genoemd, gaf de Heer aan Mozes ook de *mishpatim* - letterlijk oordelen - ook vertaald als verordeningen, regels, wetten of voorschriften. Deze wetten pasten de principes van de Decaloog praktisch toe op het dagelijks leven van de Israëlieten. Dit gedeelte van de wetten, door Mozes op een boekrol geschreven, werd 'het boek van het verbond' genoemd,¹⁷² en deze 'verbondscodes' worden in Exodus 20:22-23:19 uitgebreid. Hierna volgt Gods preek over hoe en onder welke voorwaarden Hij zijn volk naar het beloofde land zal leiden.¹⁷³

Thema:

God breidt de tien beloften of de tien woorden aan zijn volk uit en legt ze uit in de verbondscodes. Deze uitbreiding van specifieke geboden kan direct worden ontdekt in onderstaande passages:

1. De eerste belofte over de unieke en levende God staat in Exodus 20:23a en 23:13.
2. De tweede belofte over ware aanbidding en nee zeggen tegen afgoden staat in Exodus 20:23b; 22:20 en 23:24, 32b, 33.
3. De derde belofte over eerbied voor God en wat Hij vertegenwoordigt staat in Exodus 22:28a.
4. De vierde belofte over sabbatsrust staat in Exodus 23:10-12.
5. De vijfde belofte over het eren van ouders staat in Exodus 21:15, 17.
6. De zesde belofte over het respecteren van het leven staat in Exodus 21:12-14, 23, 29.
7. De zevende belofte over het respecteren van het huwelijk staat in Exodus 22:16-17.
8. De achtste belofte over het respecteren van eigendom staat in Exodus 22:1-4.
9. De negende belofte over het respecteren van de reputaties van mensen en de waarheid staat in Exodus 22:11 en Exodus 23:1-9.
10. De tiende belofte over het respecteren van jezelf door zuiver van geest te zijn en niet te begeren doordringt de hele verbondscodes.

¹⁷² Exodus 24:7

¹⁷³ Exodus 23:20-33

Deze specifieke wetten (casuïstisch of apodictisch) weerspiegelen de Decaloog in bredere zin; bijvoorbeeld, alle voorschriften met betrekking tot verwondingen of schade wijzen naar de zesde belofte en voorschriften met betrekking tot diefstal naar de achtste belofte. Het doel van deze ‘oordelen’ is om gelovigen te helpen integere mannen en vrouwen te zijn.

Deel II: Commentaar

Exodus 19-24 gaat over de oprichting¹⁷⁴ en vernieuwing, of bevestiging, van Gods verbond met zijn volk in een plechtige ceremonie waarbij bloed wordt gesprend, wat de verzegeling van dat verbond aangeeft.¹⁷⁵ Daartussen, als twee boekensteunen, worden de basisprincipes van Gods karakter met betrekking tot de mensheid gepresenteerd. Deze universele en eeuwige waarden, die geen culturele of tijdelijke grenzen hebben, worden uitgedrukt in de morele wetten, de Decaloog of de tien beloften,¹⁷⁶ en daarna in meer detail uitgelegd in de verbondscodes.¹⁷⁷ De toepassing en uitbreiding van de Decaloog in de vorm van de verbondscodes kan om praktische redenen als volgt worden gestructureerd:

De proloog (*Exodus 20:22-21:1*)

1. Zaken die Hebreeuwse slaven betreffen (*Exodus 21:2-11*)
2. Zaken rondom de doodstraf (*Exodus 21:12-17*)
3. Zaken betreffende ongevallen en verwondingen (*Exodus 21:18-32*)
4. Zaken die schade aan bezit, bescherming en diefstal betreffen (*Exodus 21:33-22:15*)
5. Zaken die het maatschappelijke verkeer betreffen (*Exodus 22:16-31*)
6. Zaken rondom recht en omgeving (*Exodus 23:1-9*)
7. Wetten gerelateerd aan perioden van heiliging (*Exodus 23:10-19*)

De epiloog (*Exodus 23:20-33*)

De principes achter deze voorschriften van de verbondscodes kunnen zelfs vandaag de dag nog worden toegepast; we moeten dit echter doen zonder de straffen of sancties die eraan verbonden zijn toe te passen, omdat ze werden gegeven voor, en beperkt tot, Israëls theocratische systeem. De theocratie eindigde, samen met de offerwetten, met de dood van Jezus aan het kruis¹⁷⁸ en met de steniging van diaken Stefanus, in het jaar 34.¹⁷⁹ De dood van Stefanus markeerde het einde van de profetie van zeventig weken van Daniël 9:24-27, waarmee de tijdsbedeling van de Joden werd vervuld en het begin werd gemarkeerd van de verkondiging van het evangelie aan de hele wereld, zowel aan Joden als aan niet-Joden.¹⁸⁰

‘Op elke plaats waar Ik mijn naam wil laten noemen’ (*Exodus 20:24*)

¹⁷⁴ Exodus 19:3-8

¹⁷⁵ Exodus 24:3-8

¹⁷⁶ Exodus 20:1-17

¹⁷⁷ Exodus 20:22-23:33

¹⁷⁸ Daniël 9:25-27; Matteüs 27:51; Kolossenzen 2:14

¹⁷⁹ Handelingen 7:54-60

¹⁸⁰ Matteüs 28:18-20; Handelingen 1:8

In de proloog van de tien geboden, die de toon zet voor wat volgt, verklaart God: ‘Jullie zijn er getuige van geweest dat Ik vanuit de hemel tot jullie heb gesproken [verwijzend naar de recente majestueuze, mondelinge en openbare uitspraak van de tien beloften; zie Exodus 20:1; Deuteronomium 5:24]. . . Op elke plaats waar Ik mijn naam wil laten noemen [Hebr. *zakar* ‘gedenken’], zal Ik naar jullie toe komen en je zegenen.’¹⁸¹ Deze viervoudige nadruk op het goddelijke ‘Ik’, met betrekking tot wat God deed en zal doen, is cruciaal. De grammaticale vorm ‘Op elke plaats waar Ik mijn naam wil laten noemen’¹⁸² heeft alleen in dit vers de Heer als onderwerp. De Heer zelf wil zijn volk verzekeren dat Hij bij hen zal zijn. God belooft dat Hij bij hen zal zijn op de plaatsen waar Hij zijn naam vestigt en zich laat eren; daar zal Hij hen zegenen.

Deze locaties omvatten ook talrijke tijdelijke plaatsen en vooral later de tempel in Jeruzalem, waar Hij werkelijk aanbeden zal worden. De uitspraak impliceert dat mensen op de juiste manier moeten reageren en een relatie met Hem moeten onderhouden. Zijn aanwezigheid en zegen zijn niet automatisch. Hij zal daar zijn waar zijn naam herdacht wordt. Dit verbindt ons met Gods openbaring van zijn naam aan Mozes en, via hem, aan de Israëlieten waarmee Hij wil ‘worden aangeroepen door alle komende generaties.’¹⁸³ Zo worden in het theologische centrum van de altaarwetten van Exodus 20:24-26 Gods aanwezigheid en zegening benadrukt. God had al laten zien dat Hij in Egypte aanwezig was, ook al werd Hij door de Egyptenaren niet als zodanig erkend.¹⁸⁴ Maar nu verkondigt Hij dat Hij te midden van Israël zal zijn.

Het middelste vers van Exodus

Volgens het Masoretische commentaar op de Hebreeuwse tekst is Exodus 22:27¹⁸⁵ het middelste vers van het boek Exodus. Dit vers richt zich op één van de fundamentele eigenschappen van de Heer, namelijk Gods genade, die Hij vrijelijk geeft en definieert als onverdiende gunst die aan mensen wordt aangeboden. De context spreekt over Gods zorg voor de armen en als reden wordt gegeven: ‘Want ik ben een genadige God.’ Merk op dat dit de enige eigenschap van de Heer is in de hele Schrift die wordt omkaderd door de zelfidentificatieformule ‘Ik ben.’ Het is wat Hij is: de Heer is genadig. Deze essentiële waarheid over God wordt vier keer genoemd in Exodus: twee keer als bijvoeglijk naamwoord¹⁸⁶ en twee keer in werkwoordsvorm.¹⁸⁷ Gods volk zou net zo genadig moeten zijn als God genadig is, door onzelfzuchtig mensen in nood te helpen.

De wet van vergelding (Exodus 21:23-25)

De zogenaamde *lex talionis* (de wet van vergelding) wordt vaak verkeerd begrepen en gebruikt om Gods karakter en de leerstellingen van het Oude Testament in diskrediet te brengen in een poging om te ‘bewijzen’ dat de God van het Oude Testament een wraakzuchtige God is. Deze opvatting is ver bezijden de waarheid en het begrip van de betekenis en bedoeling van deze wet. Het doel was om persoonlijke vergelding of wraak te beperken en zo een individu of familie ervan te weerhouden het recht in eigen hand te nemen. Het was een humane wet bedoeld voor rechters die verschillende zaken behandelden wanneer er letsel of schade was opgetreden. De wet moest ervoor zorgen dat een gepaste (niet overdreven) schadevergoeding werd toegepast. Financiële genoegdoening lag voornamelijk ten grondslag aan deze voorschriften¹⁸⁸ of het aanbieden van

¹⁸¹ Exodus 20:22-24

¹⁸² Exodus 20:24

¹⁸³ Exodus 3:15

¹⁸⁴ Exodus 8:22

¹⁸⁵ Vers 26 in NBV21

¹⁸⁶ Exodus 22:26; 34:6

¹⁸⁷ Exodus 33:19

¹⁸⁸ Zie bijvoorbeeld Exodus 21:19, 22, 30, 32, 34-36

vrijheid van slavernij,¹⁸⁹ zodat de Israëlitische gemeenschap zou worden beschermd en het kwaad beperkt.

De verovering van Kanaän

God verzekert de Israëlieten ervan dat Hij, net zoals Hij voor hen vocht tijdens de Rode Zee-ervaring,¹⁹⁰ dit opnieuw zal doen wanneer zij het beloofde land binnengaan. Hijzelf zal hen voorgaan en hun vijanden verslaan.¹⁹¹ Het goddelijke 'Ik' komt dertien keer voor in de NBV21-vertaling van deze passage, waar God verklaart wat Hij voor Israël zal doen, zodat zij het nieuwe gebied kunnen beërven: (1) 'Ik stuur een engel voor jullie uit' (Exodus 23:20); (2) 'Ik zal een vijand voor jullie vijanden zijn' (23:22a); (3) '[Ik] . . zal jullie onderdrukkers onderdrukken' (23:22b); (4) 'Ik zal die volken uitroeien' (23:23); (5) '[Ik] zal jullie vrijwaren van ziekte' (23:25); (6) 'Ik zal je een lang leven schenken' (23:26); (7) 'De schrik voor Mij stuur Ik voor jullie uit' (23:27a); (8) 'Ik zal paniek zaaien onder elk volk waarmee jullie in aanraking komen' (23:27b); (9) '[Ik laat] 'al je vijanden op de vlucht slaan' (23:27c); (10) 'Ook stuur Ik een zwerm horzels voor jullie uit' (23:28a); (11) 'Ik zal het geleidelijk doen' (23:30); (12) 'Ik zal jullie een gebied geven' (23:31a); en (13) 'De bewoners van dat hele gebied geef Ik in jullie macht' (23:31b).

God geeft ook duidelijk aan wat zijn volk moet doen als antwoord, zodat ze deze goddelijke zegen ten volle kunnen ervaren: (1) 'let op' en 'luister' (Zie 23:21) naar mijn engel (dit is de engel van de Heer, de boodschapper, Jezus Christus, voordat Hij mens werd, zie Genesis 16:7; Exodus 3:2, 4, 7; 14:19); (2) 'gehoorzaam hem zonder tegenspreken' (23:21); (3) 'Neem hun gebruiken niet over, kniel niet neer voor hun goden en vereer ze niet' (23:24); (4) 'haal hun godenbeelden omver en verbrijzel hun gewijde stenen' (23:24); (5) 'sluit geen verbond met hen of met hun goden' (23:32); (6) 'Zij mogen niet in jullie land blijven, anders zouden ze jullie ertoe verleiden hun goden te vereren en tegen Mij te zondigen. Dat zou jullie ondergang zijn.' (23:33).

De Heer waarschuwt hen dus nadrukkelijk om geen verbondsrelatie aan te gaan met naburige naties of hun afgodische praktijken te volgen door hun goden te aanbidden. Zulke relaties en praktijken zullen Israël scheiden van hun relatie met de levende God, hun schepper en verlosser, wat hun ondergang zal veroorzaken.

Deel III: Toepassing

1. Gods oorspronkelijke plan was dat zijn volk, bij het geluid van de ramshoorn, 'de berg zou beklimmen.'¹⁹² Wat gebeurde er precies en waarom misten de Israëlieten deze geweldige kans die God hun aanbood (bespreek met de groep teksten zoals Exodus 19:16b; 20:19; en Deuteronomium 5:5, 25)?
2. Op basis van het verhaal in Exodus 19 waren de Israëlieten bang toen God rechtstreeks tot hen sprak. Wat is het verschil tussen een terechte en een onterechte vrees?¹⁹³ Wat betekent de bijbelse leer 'vrees God'?
3. Waarom is het belangrijk dat onze verticale relatie met de Heer altijd wordt overgedragen op de horizontale dimensie van ons werk en onze zorg voor mensen die onze hulp en respect nodig hebben?

¹⁸⁹ Exodus 21:26-27

¹⁹⁰ Exodus 14:13-14, 26-31

¹⁹¹ Exodus 23:20-31

¹⁹² Exodus 19:13

¹⁹³ Exodus 20:19-21

Les 10: Het verbond en de blauwdruk

Augustus 30-september 5

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Exodus 24:3*

Lezen: *Exodus 24:1-31:18*

Introductie:

De Heer redde zijn volk uit de macht van Egypte, gaf hen vrijheid, bracht hen door de woestijn naar zichzelf bij de Sinaï en vestigde zijn verbond van liefde met hen.¹⁹⁴ Zijn genade en zorg voor zijn volk waren verbazingwekkend. In een krachtig vertoon van zijn glorie bij de Sinaï sprak Hij de tien beloften uit (het geschenk van de Decaloog, uitgesproken in Exodus 20) en legde deze gedetailleerder uit in de verbondscade.¹⁹⁵ Nu bekrachtigt de Heer dit verbond met Israël in een belangrijke ceremonie die geworteld is in dierenoffers, die wijzen op het offer van Christus, en verzegeld met bloed.

Deel II: Commentaar

De bevestiging van het verbond

De bevestiging van het verbond behelsde een aantal belangrijke elementen:

- Mozes' mondelinge presentatie van de woorden en wetten van de Heer (Exodus 24:3);
- Mozes' schrijven van het boek van het verbond (Exodus 24:4a);
- het bouwen van een altaar (Exodus 24:4b);
- het opzetten van twaalf stenen pilaren, die de twaalf stammen van Israël voorstellen (Exodus 24:4c);
- brandoffers en vredeoffers (Exodus 24:5);
- Mozes' besprenkeling van de helft van het offerbloed op het altaar (Exodus 24:6);
- het voorlezen van het boek van het verbond (Exodus 24:7a);
- de bevestigende antwoorden van het volk (Exodus 24:3, 7b);
- Mozes die nog een helft van het offerbloed over het volk sprenkelt (Exodus 24:8a);
- Mozes' uitspraak: 'Met dit bloed wordt het verbond [uitdrukking die alleen hier in de Hebreeuwse Bijbel voorkomt; vergelijk met Zacharia 9:11; Matteüs 26:28; Marcus 14:24] bekrachtigd dat de HEER met u heeft gesloten door u al deze geboden te geven' (Exodus 24:8b);
- Een verbondsmaaltijd met vierenzeventig leiders, op de Sinaï (Exodus 24:9-11).

¹⁹⁴ Exodus 19:3-6; Deuteronomium 7:9, 12; Nehemia 9:32

¹⁹⁵ Exodus 20:22-23:19

In de setting van het verbond reageerde Gods volk drie keer op dezelfde manier op Gods genadige woorden: ‘We zullen alles doen wat de Heer heeft gezegd.’¹⁹⁶ Wat was er mis met zo'n belofte? Met name hun zelfvertrouwen, hun oppervlakkige begrip van de kracht van de zonde en van hun eigen zondige natuur, en hun falen om de behoefte aan Gods hulp te erkennen. In werkelijkheid dansten velen van hen slechts een paar weken later rond het gouden kalf. Het juiste antwoord zou zijn: ‘Met de hulp van de Heer en door de kracht van zijn genade zullen we alles doen wat de Heer heeft gezegd.’

Jozua, een zeer trouwe dienaar van Mozes en later een uitmuntend leider van Gods volk, hoorde persoonlijk deze goedbedoelde beloften en wist hoe breekbaar, zwak en gemakkelijk te breken ze waren. Diverse keren was hij getuige van de afvalligheid van de Israëlieten. Toen ze op een later moment opnieuw herhaalden: ‘Ook wij zullen de Heer dienen,’¹⁹⁷ vertelde Jozua hen resoluut dat ze ‘niet in staat waren om de Heer te dienen’¹⁹⁸ omdat hun besluit niet vast stond, omdat ze nog steeds enkele heidense afgoden koesterden¹⁹⁹ en zich niet afhankelijk maakten van Gods hulp maar van hun eigen sterke wil. Jozua verklaarde echter persoonlijk: ‘Ikzelf en mijn familie zullen de HEER dienen.’²⁰⁰

God nodigde Mozes, samen met Aäron en twee van zijn zonen, Nadab en Abihu, en zeventig oudsten uit Hem te ontmoeten op de berg Sinaï.²⁰¹ Door zijn nabijheid wilde God vollediger openbaren wie Hij was. Er wordt met opzet vermeld dat ze bij die gelegenheid aan het eten en drinken waren. Er wordt niet uitgelegd wie het feestmaal bereidde, hoewel het waarschijnlijk de Heer zelf was. Samen eten was een andere vorm van het bezegelen van een verbond, dus dit was een verbondsmaaltijd. In bijbelse tijden vestigde alleen al het samen eten een diepe vriendschap en een band van familie en broederschap. Als er iets niet in orde was tussen degenen die samen een maaltijd deelden, dan werd dat vergeven en werd de belofte gedaan door degenen die aan het eten waren dat ze elkaar voor altijd zouden bijstaan.²⁰²

We ervaren een soortgelijke verbondsgemeenschap wanneer we het leven en de dood van Jezus vieren tijdens het avondmaal. God nodigt gelovigen uit een hechte relatie met Hem en met elkaar te hebben door samen te eten en te drinken. Zij die deelnemen aan deze herdenkingsceremonie vormen één familie met Christus omdat het actualiseert en tastbaar maakt wat Hij voor ons deed. Het avondmaal is het moment waarop zijn kerk opnieuw wordt opgericht en een geloofsgemeenschap opnieuw wordt gevormd, die laat zien dat Hij hun Heer, Koning en Vriend is. Gemeenteleden worden met Hem en met elkaar verenigd. Ze worden geheiligd doordat Hij bij hen is. De band wordt bezegeld door zijn aanwezigheid en Woord.

De tabernakel van God

Bijna een derde van het boek Exodus gaat over de tabernakel. Dat betekent dat de tabernakel belangrijk is. Exodus 25 tot en met 31 geeft de gedetailleerde blauwdruk, instructies over het ontwerp en de gebruikte materialen, terwijl Exodus 35 tot en met 40 vertellen hoe het gebouwd moest worden en de feitelijke inwijding van het heiligdom voor zijn heilige functies. Wat is de betekenis van dit verhaal?

¹⁹⁶ Exodus 19:8; zie ook 24:3, 7

¹⁹⁷ Jozua 24:18

¹⁹⁸ Jozua 24:19

¹⁹⁹ Zie Jozua 24:14, 23

²⁰⁰ Jozua 24:15

²⁰¹ Exodus 24:9-10

²⁰² Zie bijvoorbeeld de maaltijd van Jakob en Laban in Genesis 31:54

Het belangrijkste in het heiligdom is niet het meubilair, hoewel dat niet over het hoofd gezien kan worden omdat het het toneel vormde voor wat er in de tabernakel zou plaatsvinden. Het belangrijkste is het drama, het eigenlijke spel dat daar plaatsvindt.

Het is alsof je naar het theater gaat om een toneelstuk met verschillende scènes te zien. Wat er op het toneel staat vertelt het publiek of het verhaal zich overdag of om middernacht afspeelt, of het zich afspeelt in een stad, paleis, op een begraafplaats of bij een bruiloftsmaal, wie de hoofdrolspelers zijn en vele details daartussenin. De setting is belangrijk om de plot en het stuk te begrijpen. Op dezelfde manier moeten we ons met betrekking tot de tabernakel altijd richten op het toneelstuk zelf en niet alleen op de achtergrond, het meubilair en het type offer, zodat we kunnen herkennen wat er wordt uitgebeeld. We moeten de betekenis van alles begrijpen. De tabernakel is een monumentale verbeelding van Gods verlossingsplan.

De diensten in het heiligdom laten het drama van God zien. Op een dramatische manier wordt gedocumenteerd wie God is; waar Hij voor staat; de waarden die Hij handhaaft; hoe Hij de berouwvolle zondaar redt; hoe Hij omgaat met zonde en hardnekkige slechte mensen; hoe Hij oordeelt en een definitieve oplossing brengt voor het probleem van de zonde, zodat op een dag het kwaad zal zijn uitgeroeid. Dit drama laat uiteindelijk zien dat vrede, verzoening en harmonie zullen worden hersteld.

God wilde bij zijn volk wonen. De tabernakel was zijn aardse woonplaats, niet dat Hij niet al bij hen was of door de tabernakel kon worden omvat, maar omdat Hij zijn werkelijke tastbare aanwezigheid aan zijn volk wilde laten zien om te laten weten dat ze niet alleen en verlaten waren, maar dat Hij voor hen zorgde.

De apostel Paulus verklaart duidelijk dat de Heer niet in tempels woont die door mensenhanden zijn gemaakt²⁰³ en Salomo verklaart plechtig, nadat hij een prachtige tempel voor Hem in Jeruzalem had gebouwd, dat zelfs de hemel de Heer niet kon bevatten: ‘Zou God werkelijk bij de mensen op aarde kunnen wonen? Zelfs de hoogste hemel kan U niet bevatten, laat staan dit huis dat ik voor U heb gebouwd.’²⁰⁴ Dan gaat Salomo verder: ‘HEER, mijn God, hoor het smeekgebed van uw dienaar aan en luister naar de verzuchtingen die ik tot U richt. Wees dag en nacht opmerkzaam op wat er gebeurt in deze tempel, de plaats waarvan U zelf hebt gezegd dat daar uw naam zal wonen, en verhoor het gebed dat ik naar deze tempel richt. Luister naar de smeekbeden die uw dienaar en uw volk Israël naar deze tempel richten, luister naar ons vanuit de hemel, uw woonplaats, luister en schenk ons vergeving.’²⁰⁵ In zijn liefde en barmhartigheid verlaagt God zich tot ons niveau en breekt hij in in onze tijd en ruimte om bij ons te zijn.

Gods zichtbare aanwezigheid ligt ten grondslag aan zijn verlangen dat Israël een tabernakel voor Hem zou bouwen in het midden van het kamp. De Heer verklaart: ‘De Israëlieten moeten een heiligdom voor Mij maken, zodat Ik te midden van hen kan wonen.’²⁰⁶ God had het heiligdom niet nodig om bij zijn volk te zijn of te wonen. Zijn aanwezigheid was de hele tijd bij hen, zoals het hoofdthema van het boek Exodus Gods aanwezigheid bij zijn volk is. Maar God gebruikt later het Hebreeuwse voorzetsel ‘*lamed*’ (‘zodat’ of ‘dat’) in Exodus 29:46b, zodat het voor iedereen duidelijk is dat het doel van het heiligdom voor Hem is om dicht bij zijn volk te wonen en zijn zichtbare aanwezigheid te tonen.²⁰⁷

²⁰³ Handelingen 17:24-25

²⁰⁴ 2 Kronieken 6:18

²⁰⁵ 2 Kronieken 6:19-21

²⁰⁶ Exodus 25:8

²⁰⁷ Exodus 29:42-46

Toen Israëls glorieuze tempel, gebouwd onder Salomo, door Nebukadnessar werd verwoest en het volk vanwege hun ontrouw in ballingschap werd gestuurd,²⁰⁸ verzekerde God zijn volk door middel van de profeet Ezechiël ervan dat Hij daar zelf ‘voor hen een heiligdom [was], hoe pover ook.’²⁰⁹

God zegt tegen Mozes dat hij het heiligdom moet bouwen, volgens het model van het hemelse heiligdom dat hem op de berg Sinaï werd getoond.²¹⁰ De belangrijkste ruimte in het heiligdom was het heilige der heiligen, met als centraal stuk de ark van het verbond, ook wel de ark van het getuigenis genoemd,²¹¹ omdat Gods woorden van het getuigenis of de Decaloog in de ark moesten worden geplaatst.²¹² Bovenop de ark werd een verzoendeksel van puur goud geplaatst, een genadetroon (Hebreeuws *Kaporet*, van de wortel *kapar*, ‘verzoenen’; in het Grieks, *hilasterion*). Het was de plaats waar de uiteindelijke verzoening plaatsvond en de beleden zonden van Gods volk werden uitgewist. Hier bood God de ultieme oplossing voor het probleem van zonde en kwaad.²¹³ Jezus Christus is het heiligdom, de verzoendeksel, het verzoenend offer dat ons verlost en reinigt van onze zonden.²¹⁴

Deel III: Toepassing

1. Nadat Salomo de tempel had gebouwd, zei God tegen hem: ‘Wanneer dan mijn volk, het volk dat Mij toebehoort, het hoofd buigt, al biddend mijn aanwezigheid zoekt en breekt met zijn kwalijke praktijken, dan zal Ik luisteren vanuit de hemel, zijn zonden vergeven en het land genezen.’²¹⁵ Hoe kunnen we als geloofsgemeenschap dit goddelijke advies zorgvuldig implementeren en in praktijk brengen? Wat belemmert onze gebeden, waardoor God onze hulpkreten niet hoort en beantwoordt?
2. Hoe vernieuwen we het verbond van liefde met de Heer tijdens het avondmaal? Hebben we daar een speciale ceremonie voor nodig? Leg uit.
3. Jezus Christus werd mens ‘en heeft in ons midden gewoond.’²¹⁶ In het Grieks staat letterlijk dat Hij ‘bij ons woonde.’ Hoe kunnen de incarnatie van Jezus en zijn leven op aarde je verzekeren dat Hij bij je is en al je zorgen, problemen en uitdagingen in het leven begrijpt?

²⁰⁸ Daniël 9:4-20

²⁰⁹ Ezechiël 11:16

²¹⁰ Exodus 25:9, 40; zie meer hierover in het commentaargedeele van Les 13

²¹¹ Exodus 25:16

²¹² Exodus 40:20

²¹³ Zie Leviticus 16:15-16, 30

²¹⁴ Romeinen 3:25; 1 Johannes 2:2

²¹⁵ 2 Kronieken 7:14

²¹⁶ Johannes 1:14

Les 11: Ontrouw en een middelaar

September 6-12

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Exodus 32:31-32*

Lezen: *Exodus 32:1-35*

Introductie:

Toen Israël afvallig werd, was Mozes bij de Heer op de berg Sinaï. Het volk bedreigde zijn broer Aäron met de dood, dus gaf Aäron toe en maakte een afgod. Het volk verklaarde toen: 'Israël, dit is je god, die je uit Egypte heeft geleid!'²¹⁷ Met die uitspraak wezen ze de Heer expliciet af als hun God en verbraken hun verbond met Hem. Het is veelzeggend om op te merken dat de Heer vóór zijn afdaling naar het kamp vanaf de berg Sinaï aan Mozes verklaarde dat de Israëlieten zich van Hem hadden afgekeerd en een afgod hadden aanbeden. Israël was nu dus Mozes' volk, en het was Mozes die de Israëlieten uit Egypte had bevrijd. De Heer zei: 'Ga terug naar beneden, want jouw volk, dat je uit Egypte hebt geleid, misdraagt zich.'²¹⁸ Eerder hadden zowel de Heer als Mozes en Jetro benadrukt dat het de Heer was die Israël uit Egypte bracht.²¹⁹ God identificeert zich nu niet meer met Israël omdat de Israëlieten Hem niet als hun Heer erkennen. Wat een tragische situatie!

Daarna biedt de Heer Mozes aan: 'Maar uit jou zal Ik een groot volk laten voortkomen.'²²⁰ Het was een sterke verleiding voor Mozes om het aanbod aan te nemen en groot te worden. Maar hij laat de nobelheid van zijn karakter zien door zo'n aanbod niet eens te overwegen. Zijn onbaatzuchtige interesse in de voorspoed van het volk stond vast; persoonlijke ambities konden daar niets aan veranderen. Mozes bemiddelt voor Israël en doet een beroep op de Heer door erop te wijzen dat het God was die Israël verlost. 'Wilt U dan uw toorn laten ontbranden tegen uw eigen volk, HEER, dat U met sterke hand en grote macht uit Egypte hebt bevrijd?'²²¹ Door de tussenkomst van Mozes 'zag de HEER ervan af zijn volk te treffen met het onheil waarmee Hij gedreigd had.'²²² Wat een kracht schuilt er in voorbede!

Toen Mozes terugkeerde in het kamp en de rebellie zag, brak hij de twee stenen platen met de tien beloften die God hem had gegeven in stukken, een daad die het uiterlijke teken was van wat de Israëlieten hadden gedaan toen ze de Heer als hun Leider verwierpen. Daarna vernietigde Mozes het gouden kalf. Zelfs in Mozes' aanwezigheid lieten de mensen zich gaan,²²³ dus moest hij ingrijpen. Degenen die koppig doorgingen met rebelleren moesten een halt worden toegeroepen, dus beval God via Mozes dat ze gedood moesten worden. Deze eliminatie was noodzakelijk; anders zou Gods volk in een onomkeerbare ondergang zijn geraakt.²²⁴ De volgende dag beklom Mozes opnieuw de berg Sinaï en deed voorbede voor Israël, waarbij hij hun genadige God vroeg zijn volk te vergeven voor hun slechte gedrag.

²¹⁷ Exodus 32:4

²¹⁸ Exodus 32:7

²¹⁹ Exodus 3:8, 17; 12:17, 51; 13:3, 9, 14, 16, 18; 16:6, 32; 18:1, 10; 19:4; 20:2

²²⁰ Exodus 32:10

²²¹ Exodus 32:11

²²² Exodus 32:14

²²³ Zie Exodus 32:25

²²⁴ Lees over deze veroordeling in Ellen White, *Patriarchen en profeten*, blz. 286-290.

Deel II: Commentaar

Het gouden kalf en Aäron

Aäron had de afvalligheid met het gouden kalf kunnen voorkomen als hij voet bij stuk had gehouden voor God en zijn waarheid. Hij had niet moeten toegeven aan de eisen van het volk voor een zichtbare god of goden. Toen er geen respect werd getoond voor God en zijn dienaar Mozes, had Aäron de opstand onmiddellijk moeten stoppen. In plaats daarvan luisterde hij naar de rebellen en deed een verkeerd voorstel. In de tijd van Mozes' afwezigheid had Aäron als een sterke leider moeten functioneren, die zelfs zijn eigen dood niet vreesde. God grijpt altijd in om zijn zaak te verdedigen en Aäron had op Hem moeten vertrouwen.

Mozes' bezorgdheid om het welzijn van Gods volk wordt weerspiegeld in zijn vraag aan zijn broer Aäron: 'Wat heeft dit volk je misdaan, dat je zo'n zware schuld op hen geladen hebt?'²²⁵ Aärons toegeven aan verkeerde verzoeken leidde tot tragische gevolgen. Om zijn gedrag te verontschuldigen, verzoon Aäron een wonder: 'Toen ik hun om goud vroeg, deden ze zonder aarzelen hun sieraden af en gaven ze aan mij. Ik gooide ze in het vuur en toen kwam dat kalf eruit tevoorschijn.'²²⁶ Aäron gebruikte magie om Mozes' woede te bedaren. Zonde verblindt en er worden vaak verhalen verzonnen om ongehoorzaamheid te bedekken.

'Ik [Mozes] heb toen in het bijzonder voor Aäron gebeden, want ook hem wilde de HEER doden, zo groot was zijn woede.'²²⁷ Zijn leven werd echter gespaard omdat Mozes voor hem bemiddelde. Aäron had oprecht berouw over deze zware zonde, werd in zijn leiderschapspositie hersteld en werd later tot hogepriester gezalfd.²²⁸ Gods genade en barmhartigheid zijn verbazingwekkend!

Bemiddelend gebed

Er zijn vier basissoorten, of typen, van gebed. Ten eerste is er het 'gebed van lofprijzing' of 'gebed van dankzegging,' waarin we God danken voor de wonderbaarlijke dingen die Hij heeft gedaan. In het gebed van dankzegging drukken we onze dankbaarheid uit voor wie God is en voor wat Hij doet in onze levens en in de levens van zijn volk. Ten tweede is er het 'gebed van berouw,' waarin we God nederig om vergeving voor onze zonden vragen. Ten derde is er het 'smeekegebed,' waarin we bidden om specifieke dingen voor onszelf, zoals wijsheid, de heilige Geest, vreugde, liefde, gezondheid, vrede, geduld, geestelijke gaven, financiële middelen, voedsel, veiligheid, bescherming, enzovoort. Tenslotte is er het 'gebed van voorbede,' waarin we bidden, niet voor onszelf maar voor anderen, met het verzoek aan God om genadig tussenbeide te komen en hen speciale 'zegeningen' of 'noodzakelijke dingen' te geven, zoals leiding, bekering, kinderen, ouders, huwelijk, familie, gemeenschappen, instellingen, voorspoed, succes, enzovoort. We mogen ook bidden voor zieken, vervolgd, gekwetsten, armen, studenten, collega's, dopelingen, toezichthouders, overheid, enzovoort. Mozes' gebed was een voorbede voor zondaars, gezien het feit dat hij bad voor hen die zich vergisten, waarbij hij God verzocht om hun zonde te vergeven en zijn volk niet in de steek te laten.²²⁹

Hoe belangrijk voorbeden ook zijn, ze zijn omgeven door mysteries. Aan de ene kant zal God het maximale doen voor elke persoon of elk volk om hen te redden omdat Hij van hen houdt. Aan de andere kant stelt voorbede God in staat meer te doen voor mensen in hun gegeven situatie. Dit is een spanning die we nu niet kunnen oplossen. Het goede nieuws is dat we dat niet hoeven te doen. We hoeven dus niet precies te weten hoe voorbede werkt, maar Gods woord getuigt dat het werkt,

²²⁵ Exodus 31:21

²²⁶ Exodus 32:24

²²⁷ Deuteronomium 9:20

²²⁸ Exodus 40:12-15

²²⁹ Exodus 32:31-32

en onze ervaring bevestigt dat. Wij mogen gewoon bidden als een gehoorzaam antwoord op zijn instructies. We hoeven niet elke puzzel in het leven te begrijpen om te kunnen bidden! We moeten Gods leiding aanvaarden, Hem vertrouwen, volgen en bidden.

God respecteert de keuzes van mensen omdat God nooit iemand dwingt om Hem te volgen. Hij garandeert hun vrijheid; toch worden we aangemoedigd voor mensen te bidden, zelfs voor onze vijanden. Dit is weer zo'n schijnbare tegenstrijdigheid die we niet kunnen oplossen of verklaren omdat we niet achter de sluier kunnen kijken, waar een geestelijke strijd plaatsvindt. Je kunt het enigszins begrijpen als je erover nadenkt in de context van de grote strijd, als we de geestelijke oorlog tussen de krachten van goed en kwaad, waarheid en leugen, licht en duisternis, Christus en Satan waarnemen. Deze glimpen van inzicht helpen ons erop te vertrouwen dat onze Heer zijn uiterste best zal doen om iedereen te redden.

Achter het gordijn van de ongeziene wereld bestaan regels die bepalen hoe de krachten van goed en kwaad met elkaar omgaan. Theologen spreken over God die Satan 'toestaat' om te handelen. John Peckham noemt deze regels 'rules of engagement' (regels van het spel, regels van verbintenis).²³⁰ Satan mag handelen, en hij heeft echte macht, hoewel beperkt, onder deze 'rules of engagement'.²³¹ Deze regels zijn vastgesteld, met inbreng van de hemelse raad (vertegenwoordigers van alle hemelse wezens), Satan en God. Deze regels betekenen dat God Satan bepaalde 'privileges,' of beter nog, 'machtigingen' heeft gegeven om volledig te demonstreren hoe zijn 'heerschappij' eruit zou zien, zodat iedereen de twee kanten kan vergelijken.

Deze regels betekenen ook dat God niet altijd krijgt wat Hij verlangt.²³² Bovendien is God ook beperkt in zijn handelen. God kan niet tegen deze 'omgangsregels' handelen omdat Hij zijn beloften houdt. 'Een echte liefdesrelatie vereist de mogelijkheid dat schepselen Gods ideale wil kunnen afwijzen.'²³³ God zal onze vrijheid om de ene of de andere kant te kiezen niet beperken omdat dit de volledige bloei van de liefde tussen God en zijn geschapen schepselen zou verhinderen. We zijn niet in staat om deze schijnbare tegenstelling op te lossen omdat we niet achter de sluier van deze geestelijke kunnen kijken. God is echter toegewijd 'aan de bloei van de liefde en de verbondsregels van de strijd.'²³⁴

We weten verschillende dingen over God, maar sommige dingen zijn dubbelzinnig of raadselachtig voor ons. Paulus stelt dat 'onze kennis gedeeltelijk en onvolledig is' en dat 'we de dingen onvolmaakt zien.'²³⁵ We weten dat God van ons houdt, ons redt en iedereen wil redden. We weten dat we op Hem en op zijn beloften, zorg en hulp kunnen vertrouwen. We weten dat Hij het beste met ons voor heeft. We weten dat Hij onze gebeden hoort en dat we Hem niet kunnen manipuleren. We weten dat gebeden belangrijk zijn en dat Satan beeft als Gods mensen bidden, omdat er dingen in werking gezet worden als we bidden. We begrijpen niet waarom sommige gebeden snel worden verhoord, andere met vertraging en weer andere nooit, althans niet volgens onze verwachtingen.

God nodigt ons uit om te bidden, niet omdat we begrijpen wat er achter de schermen gebeurt of hoe onze gebeden worden verhoord. We hebben geen controle over het gebed, maar we worden

²³⁰ Zie Peckham, *Theodicy of Love: Cosmic Conflict and the Problem of Evil* [Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2018], blz. 58

²³¹ Zie Job 1; 2:6

²³² Jesaja 30:15, 18; 66:4; Ezechiël 18:23; Matteüs 7:21; 18:14; 23:37; Lucas 7:30

²³³ Peckham, *Theodicy of Love*, blz. 139

²³⁴ Idem, blz. 140

²³⁵ Zie 1 Korintiërs 13:9, 12

uitgenodigd om te bidden, en zelfs opgedragen dat te doen. Wanneer Gods volk bidt, wordt het kwade koninkrijk verbrijzeld en kan Gods zaak op mysterieuze wijze voortgang vinden.

Deel III: Toepassing

1. Hoe komt het dat wij zo'n kort geheugen hebben voor de geweldige dingen die God voor ons heeft gedaan? Hoe gemakkelijk vergeten we het! Hoe kunnen we onze wandel met God opfrissen en ons op kritieke momenten in ons leven de goedheid van God herinneren, zodat we de juiste beslissingen nemen en niet tegen Hem zondigen?
2. Wat kan een gouden kalf zijn in ons leven?
3. Hoe kunnen we waakzamer en behulpzamer zijn voor mensen die onze gebeden nodig hebben? Gebed stelt ons open voor God, zodat Hij voor ons en in ons wonderen van transformatie kan verrichten.
4. Mozes bad voor zondaars en offerde zijn leven voor hen op. Dit is een patroon van hoe wij zouden moeten bidden voor de zondaars in ons midden. Bespreek met je groep verschillende situaties en hoe we in zulke gevallen voor elkaar kunnen bidden.
5. Christus' voorbede voor zijn leerlingen en voor ons is een voorbeeld van hoe we voor anderen moeten bidden.²³⁶ Mozes hoefde niet te sterven zodat zondaars vergeving konden ervaren. In het geval van Jezus, onze ware voorbidder, was zijn dood nodig voor ons. Waarom?
6. Hoe kunnen we voor elkaar bidden zonder beledigend of respectloos te zijn?

²³⁶ Lees Johannes 17

Les 12: ‘Laat mij toch uw majesteit zien’

September 13-19

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Exodus 34:6-7*

Lezen: *Exodus 33:1-34:35*

Introductie:

God gebiedt Israël van de berg Sinaï te vertrekken naar het land dat Hij aan Abraham, Isaak en Jakob had beloofd.²³⁷ Na een verblijf van bijna een jaar bij de Sinaï²³⁸ moeten de Israëlieten verder gaan en hun reis naar het beloofde land voortzetten. Tijdens hun verblijf bij de Sinaï sloot God een verbond met hen en wilde Hij hen tot zich brengen. Hij gaf hen de Decaloog en vele aanvullende instructies over hoe een wijze, rechtvaardige, vriendelijke, gedisciplineerde en goed georganiseerde natie te zijn.²³⁹ Het is nu tijd om verder te gaan. Maar God verklaart: ‘Ik trek niet met jullie mee.’²⁴⁰ Deze uitspraak was het gevolg van Israëls afvalligheid met het gouden kalf. Gods heilige aanwezigheid in het midden van Israël was onverenigbaar met de koppige ongehoorzaamheid van het volk en zou hun ondergang veroorzaken.

Toen het volk dit vreselijke nieuws hoorde, rouwden ze en droegen ze geen sieraden meer.²⁴¹ Sommige vertalingen geven dit vers correct weer, wat laat zien dat het verwijderen van hun sieraden niet iets was dat alleen bij die gelegenheid werd gedaan, maar nu permanent was: ‘Vanaf de dag dat ze bij de berg Sinai weggingen, droegen de Israëlieten geen sieraden meer.’²⁴² Opnieuw smeekte Mozes de Heer om bij hen te zijn, hen te leiden, met hen mee te gaan en, ‘Als U niet zelf meegaat, laat ons dan niet verder trekken.’²⁴³ God antwoordde en verzekerde Mozes dat Hij hen zou leiden: ‘Ik verzeker je dat Ik zal doen wat je vraagt, want Ik ben je goedgezind en Ik heb je uitgekozen.’²⁴⁴

Deel II: Commentaar

De zelfopenbaring van Gods karakter aan Mozes is het theologische hart van het boek Exodus.²⁴⁵ Het bevindt zich op het hoogtepunt van Mozes' beklimming van de berg van God om Hem op een speciale manier te ontmoeten. God openbaarde zijn karakter aan Mozes tijdens zijn laatste beklimming die in de Pentateuch wordt beschreven, wat op zijn minst zijn zevende beklimming was. Deze laatste beklimming was ook de derde keer dat Mozes veertig dagen en nachten met zijn Heer doorbracht. Mozes groeide in zijn relatie met de Heer; dus was God in staat hem een vollediger openbaring te geven over zichzelf en wie Hij was. Naast deze beklimmingen ging Mozes met de Heer om in de ‘tent van samenkomst,’ die zich buiten het kamp van Israël bevond (deze tent is niet de tabernakel, die later zal worden gebouwd en in het midden van het kamp zal

²³⁷ Exodus 33:1

²³⁸ Exodus 19:1; Numeri 10:11

²³⁹ Deuteronomium 4:5-10

²⁴⁰ Exodus 33:3

²⁴¹ Zie Exodus 33:6

²⁴² Exodus 33:6, BGT; zie ook NBG51 en GNB

²⁴³ Exodus 33:15

²⁴⁴ Exodus 33:17

²⁴⁵ Exodus 34:6-7

worden geplaatst). De bijbeltekst benadrukt dat er in deze tijd een vriendschap ontstond tussen de Heer en Mozes en dat de Heer rechtstreeks met hem communiceerde: 'De HEER sprak persoonlijk met Mozes, zoals iemand spreekt met een vriend.'²⁴⁶

De uitdrukking 'van aangezicht tot aangezicht,' zoals gebruikt in oudere vertalingen, betekent niet dat Mozes letterlijk het aangezicht van God zag,²⁴⁷ maar dat ze heel dierbare vrienden waren. Deze uitdrukking is een idiomatische uitdrukking die intieme nabijheid betekent. Deze betekenis wordt duidelijk uit de situatie die beschreven wordt in Deuteronomium 5:4, waar Mozes in zijn preek de Israëlieten eraan herinnert dat de Heer rechtstreeks tot hen sprak in nabijheid: 'De HEER heeft zich daar vanuit het vuur rechtstreeks tot u gericht.'²⁴⁸ Ondanks Gods nabijheid tot hen bleef het volk helaas op een relationele afstand van hun Heer.

Gods glorie

Vier thema's zijn van het grootste belang in het boek Exodus: (1) Gods aanwezigheid; (2) Gods redding/verlossing; (3) Gods leiding; en (4) Gods glorie. Het laatste thema wordt vooral ontwikkeld in Exodus 33 en 34.

Op een keer realiseert Mozes zich dat hij de Heer niet kent zoals hij Hem zou moeten kennen, dus vraagt hij Hem, nadat de Heer hem heeft verzekerd dat Hij Mozes goedgezind is: 'Als dat werkelijk zo is, laat mij dan weten wat uw plannen zijn. Dan leer ik U kennen en weet ik zeker dat U mij goedgezind bent.'²⁴⁹ Hij verlangde er nederig naar God beter te leren kennen, dus vroeg hij vrijmoedig: 'Laat mij toch uw majesteit zien.'²⁵⁰ God antwoordde Mozes vriendelijk dat Hij hem zijn volle luister zou laten zien.²⁵¹ Dit goddelijke antwoord onthult dat Gods majesteit zijn luister is. Later leren we dat wanneer Mozes bij de Heer op de berg Sinaï is, God hem zijn karakter openbaart.²⁵² Met andere woorden, Gods majesteit is zijn karakter en de luister van de Heer is een samenvatting van Gods karakter.

De uitdrukking 'goedgezind' (letterlijk, 'genade gevonden') is een sleuteluitdrukking in deze passage.²⁵³ Het komt hier in de NBV21 vier keer voor en ook nog een keer in Exodus 34:9. Het vorige gebruik in Exodus van de term 'goedgezind' was dat de Israëlieten 'gunst' zouden vinden bij de Egyptenaren omdat de Heer hen 'gunst' zou 'geven in de ogen van de Egyptenaren' door hen goud, zilver en kleding te geven bij hun vertrek uit Egypte.²⁵⁴ Het gebruik van onze passage is theologisch, vooral met het oog op Exodus 34:6, waarin wordt uitgelegd dat God 'genadig' is, dat wil zeggen, genade geeft, of gunst die iemand niet verdient. Mozes vraagt nederig om Gods genade, een gunstige reactie.

God legde Mozes eerder uit wie Hij was toen Mozes vroeg naar de betekenis van zijn naam. Mozes luisterde naar Gods uitleg over de betekenis ervan, namelijk dat (1) Hij aanwezig is; (2) Hij eeuwig is; (3) Hij de God van de geschiedenis is; en (4) Hij actief is namens zijn volk.²⁵⁵ Mozes kende God al van zijn vele interacties met Hem: zijn tijd met Hem in Midjan, wonderen die voor farao werden verricht, de wonderen van de tien plagen en de opening van de Rode Zee, Gods zorg voor zijn volk in de woestijn, God horen spreken vanaf de Sinaï, enzovoort. Nu wil Mozes Hem

²⁴⁶ Exodus 33:11

²⁴⁷ Exodus 33:20

²⁴⁸ Deuteronomium 5:4

²⁴⁹ Exodus 33:13

²⁵⁰ Exodus 33:18

²⁵¹ Exodus 33:19

²⁵² Exodus 34:6-7

²⁵³ Exodus 33:12-17

²⁵⁴ Exodus 3:21; 11:3; 12:36

²⁵⁵ Exodus 3:14-16

beter begrijpen. Hij is klaar om een diepere openbaring van Hem te ontvangen. God kan ons alleen inzicht geven in zijn karakter en in de waarheid voor zover wij dat kunnen begrijpen. Mozes groeide in zijn wandel met God; zo kon God hem veel meer over zichzelf openbaren.

Vroeg in de ochtend beklom Mozes de berg. Hij moest twee stenen platen meenemen, die hij persoonlijk moest beitelen omdat hij de oorspronkelijke platen had gebroken.²⁵⁶ Dit was een lichte berisping voor Mozes voor wat hij zonder Gods toestemming had gedaan, maar God schreef de tien beloften opnieuw genadig op de nieuwe platen. De Heer kwam tot Mozes in de wolk, wat een vorm van theofanie is. Wolken zijn symbolen van Gods aanwezigheid.²⁵⁷

De Heer verklaarde wie Hij was op een zelfonthullende manier. Hij is de Heer, een barmhartige en genadige God, traag tot boosheid, overvloedig in liefde en trouw, liefde betuigend aan duizenden generaties, vergevend en rechtvaardig. Maar het laatste gedeelte van deze zelfopenbaring van God brengt velen in verwarring: 'maar niet alles ongestraft laat, en die voor de zonde van de ouders de kinderen en kleinkinderen ter verantwoording roept, tot in het derde en vierde geslacht.'²⁵⁸

Waarom zou God mensen tot in de derde en vierde generatie straffen? Dit vers komt overeen met de beschrijving uit de tweede belofte van de tien geboden: 'Als ouders Mij haten en zondigen, roep Ik hun kinderen daarvoor ter verantwoording, tot in het derde en vierde geslacht; maar als ze Mij liefhebben en doen wat Ik gebied, bewijs Ik mijn trouw tot in het duizendste geslacht.'²⁵⁹

Om dit concept te begrijpen, moet je de volgende feiten in overweging nemen: (1) God gebruikt deelwoorden (d.w.z. voortdurende handelingen) wanneer Hij de volgende generatie beschrijft, wat betekent dat ze doorgaan op dezelfde goddeloze manier als hun vaders (de vorige generatie) en hetzelfde gedrag en dezelfde houding hebben: ze 'haten' de Heer en zijn dus 'schuldig.' Merk aan de andere kant op dat God hen zegent die 'liefhebben' en zijn geboden 'onderhouden.' (2) Bekijk het contrast van Gods barmhartigheid: bestraffing van de derde en vierde generatie van de goddelozen, maar liefde geven aan duizenden generaties. (3) Drie tot vier generaties leefden vaak samen, dus binnen hetzelfde huishouden werden verkeerde houdingen van de ene generatie op de volgende gedeeld. De profeet Ezechiël legt het misverstand over Gods straffen in gezinnen van generatie op generatie perfect uit en corrigeert het.²⁶⁰

Toen Mozes van de berg Sinai afdaalde, weerspiegelde zijn gezicht Gods glorie. Hij wist echter niet dat zijn gezicht straalde. Mensen die stralen weten niet dat ze stralen. Hoe dichter we bij de Heer zijn, hoe scherper we onze onvolmaaktheid zien in het licht van Gods heiligheid en hoe meer we willen dat Hij ons verandert naar zijn beeld, zodat we de schoonheid van zijn karakter kunnen weerspiegelen.

Het was niet Gods aanwezigheid alleen die de verandering in Mozes' leven teweegbracht. Het was belangrijk voor Mozes om in zijn aanwezigheid te komen, maar, nogmaals, dat was niet genoeg. Het was cruciaal dat Mozes openstond voor Gods liefde, genade en compassie. Mozes' begrip van Gods goedheid²⁶¹ en zijn openheid voor de transformerende kracht ervan deden zijn gezicht stralen.

Als de apostel Paulus nadenkt over het stralende gezicht van Mozes, benadrukt hij dat de glorie van Jezus die van Mozes overtreft. Christus met zijn leringen kan in ons karakter worden gegrift

²⁵⁶ Exodus 34:1

²⁵⁷ Numeri 11:25; Deuteronomium 33:26; Daniël 7:13

²⁵⁸ Exodus 34:7b

²⁵⁹ Exodus 20:5-6

²⁶⁰ Zie Ezechiël 18

²⁶¹ Romeinen 2:4; 12:1-2

als we onze ogen op Hem richten. Door Hem te aanschouwen en door de kracht van Gods Geest zullen we geleidelijk aan zijn gelijkenis weerspiegelen.²⁶²

Deel III: Toepassing

1. Onderdeel van het eeuwige evangelie is de goddelijke opdracht om God 'eer te geven.'²⁶³ God is glorieus genoeg, dus we kunnen niets aan zijn heerlijkheid toevoegen. Wat betekent het om Hem glorie te geven als we begrijpen dat zijn glorie zijn karakter is?
2. Jezus vertelde zijn leerlingen dat zij 'het licht van de wereld' waren en moedigde hen aan om 'hun licht te laten schijnen.'²⁶⁴ Hij identificeert dit licht met onze goede werken voor anderen. Hoe helpen onze goede daden mensen om de hemelse Vader te verheerlijken?
3. We weten dat er koud en warm licht om ons heen is. Warm licht wordt ons gegeven door gloeilampen, vuur en zonneschijn. Wat voor licht zijn wij voor de mensen om ons heen? Hoe kunnen we het warme licht van Gods liefde in al onze intermenselijke relaties brengen?
4. Mozes sprak heel open met God. Hoe kunnen wij vandaag openhartige gesprekken met God voeren? Hoe kunnen we duidelijk horen wat Hij ons vertelt? Hoe kunnen we er zeker van zijn, in de overvloed van vele stemmen, dat het zijn stem is die tot ons spreekt?
5. Vrienden zijn mensen die elkaar vertrouwen en alles met elkaar kunnen delen. Hun geheimen worden nooit onthuld. Vrienden helpen elkaar in tijden van nood. In tijden van crisis steunen ze elkaar. Echte vrienden verraden elkaar nooit. Jezus zei tegen zijn volgelingen: 'Jullie zijn mijn vrienden.'²⁶⁵ Hoe kunnen we onze vriendschap met God onderhouden?

²⁶² 2 Korintiërs 3:18

²⁶³ Openbaring 14:7

²⁶⁴ Matteüs 5:14, 16

²⁶⁵ Johannes 15:14-15

Les 13: De tabernakel

September 20-26

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Exodus 40:34, 38*

Lezen: *Exodus 35:1-40:38*

Introductie:

Voordat de Israëlieten aan de tabernakel begonnen te werken, werden er specifieke leerstellingen en herinneringen gegeven over het houden van de sabbat.²⁶⁶ Zelfs tijdens het werken aan het heiligdom moesten de mensen rust nemen op de sabbat en die vieren.²⁶⁷

God gaf Mozes een blauwdruk van de tabernakel, ook wel de ontmoetingstent genoemd, met instructies over hoe deze gebouwd moest worden.²⁶⁸ Nu was de tijd aangebroken om de tent daadwerkelijk te bouwen. Al het materiaal voor de tabernakel werd eerst verzameld,²⁶⁹ daarna werden ambachtslieden (inclusief vrouwen, zie Exodus 35:25-26) begiftigd met de Geest van God om vakkundig en artistiek aan het heiligdom te werken,²⁷⁰ en de bouw begon. Als het ijverige werk aan verschillende kledingstukken wordt meegerekend, dan moesten er in totaal tien belangrijke voorwerpen worden voorbereid:

- de tabernakel (*Exodus 36:8-38*),
- de ark (*Exodus 37:1-9*),
- de tafel (*Exodus 37:10-16*),
- de kandelaar (*Exodus 37:17-24*),
- het wierookaltaar (*Exodus 37:25-28*),
- de zalfolie en de wierook (*Exodus 37:29*),
- het offeraltaar (*Exodus 38:1-7*),
- het wasvat (*Exodus 38:8*),
- de voorhof (*Exodus 38:9-20*),
- de priesterlijke gewaden, de efod, de borstplaat en andere priesterkledij (*Exodus 39:1-31*).

In Exodus 38:21-31 wordt het gebruikte materiaal opgesomd (meer dan 1 ton goud, ongeveer 3,75 ton zilver en ongeveer 2,5 ton brons). Mozes inspecteerde al het werk aan de tabernakel en stelde vast dat het was gedaan ‘precies zoals de Heer het had opgedragen’ (deze zin wordt drie keer herhaald om

²⁶⁶ Exodus 35:1-3

²⁶⁷ Zie Exodus 35:2

²⁶⁸ Exodus 25-31

²⁶⁹ Exodus 35:4-29; 36:4-7

²⁷⁰ Exodus 35:30-36:4

precisie en gehoorzaamheid te benadrukken; Exodus 39:32, 42, 43). Mozes was zeer tevreden over het volbrachte werk en hij zegende alle arbeiders.²⁷¹

Daarna moest de tabernakel worden opgezet op de eerste dag van de eerste maand, volgens Gods instructies,²⁷² wat betekende dat het bijna een jaar nadat de Israëlieten uit Egypte waren vertrokken werd opgezet.²⁷³ Toen de grote tent klaar was, werden bepaalde voorwerpen verzameld en binnen en buiten geplaatst, te beginnen met het allerheiligste en eindigend met de voorhof. Elke ruimte werd verdeeld door een gordijn (drie verschillende gordijnen worden genoemd: in Exodus 40:3, 5, 8; en nogmaals in Exodus 40:21, 28, 33).

Deel II: Commentaar

Gods aanwezigheid

Gods aanwezigheid betekent alles voor gelovigen. Zijn naam ‘Ik ben die er zijn zal’ of ‘Ik zal er zijn’ betekent dat Hij de eeuwige, alomtegenwoordige God is. Wanneer God zelf de betekenis van zijn naam uitlegt, wordt zijn aanwezigheid benadrukt.²⁷⁴

Het belangrijkste thema van dit Exodusgedeelte met betrekking tot de tabernakel is Gods aanwezigheid. De Heer vroeg hen om de tabernakel te bouwen, omdat Hij tastbaar bij zijn volk wilde zijn, in hun midden wilde wonen. God wilde dicht bij hen zijn zodat ze zijn *shekinah* glorie konden zien. De Israëlieten werden overdag geleid door zijn aanwezigheid in de zichtbare vorm van de wolk. Diezelfde wolk veranderde 's nachts in een vurige zuil. Als de wolk zich van boven de tabernakel ophief, trokken de Israëlieten verder.²⁷⁵ Als God de Israëlieten in de steek zou laten, zouden zij gedoemd zijn tot mislukking, vernietiging en dood.

Het hoogtepunt in de bouw van de tabernakel was het feit dat ‘de majesteit van de Heer’ de tabernakel vulde (twee keer gezegd voor de nadruk; Exodus 40:34-35), dus de ruimte vulde met de wolk, een zichtbaar teken van Gods aanwezigheid. De tabernakel, gevuld met Gods majesteit, is een zeer passend hoogtepunt en afsluiting van het boek Exodus.²⁷⁶ Dit zou mensen moeten helpen om Gods aanwezigheid in hun eigen leven te koesteren.

God had al eerder zijn aanwezigheid in het midden van het land Egypte laten zien.²⁷⁷ Hij had Israël uit Egypte geleid²⁷⁸ en hen gered bij de Rode Zee.²⁷⁹ De Heer voorzag hen van manna²⁸⁰ en leerde hen door middel van de sabbat dat Hij hun Schepper is, die bij hen was. Sabbat is niets anders dan ‘God met ons,’²⁸¹ en Hij belooft zijn volk dat Hij overal bij hen zal zijn waar zijn naam herdacht wordt.²⁸² Gods reddende aanwezigheid is een leidende aanwezigheid omdat God Israël door verschillende interventies hielp groeien door zijn relationele en transformerende aanwezigheid.

Gevuld met Gods Geest

²⁷¹ Exodus 39:43b

²⁷² Exodus 40:1-2

²⁷³ Exodus 12:2, 6; 40:17

²⁷⁴ Exodus 3:13-15

²⁷⁵ Exodus 40:36-38

²⁷⁶ Exodus 40:34-35

²⁷⁷ Exodus 8:20-23

²⁷⁸ Exodus 12:51

²⁷⁹ Exodus 14:30-31

²⁸⁰ Exodus 16:14-15

²⁸¹ Genesis 2:2-3

²⁸² Exodus 20:24

God leverde niet alleen de blauwdruk voor de tabernakel en vroeg de Israëlieten een heiligdom te bouwen, maar Hij ‘vervulde’ de mensen ook met de Geest van God,²⁸³ die hen in staat stelde om het te bouwen.²⁸⁴ Wat betekent het om vervuld te zijn met de heilige Geest? De bijbelse tekst geeft een duidelijk antwoord: het volk werd vervuld met wijsheid en kennis en werd begiftigd met vaardigheden, bekwaamheden en artistieke capaciteiten om allerlei ambachten en ontwerpen uit te voeren met edele metalen, steen, hout en stof bij de bouw van het heiligdom. Er gebeurde dus niets magisch of mysterieus. Er kwamen geen geesten of krachten in een persoon; alleen de heilige Geest gaf geestelijke gaven, vaardigheden of artistieke bekwaamheden, waardoor Gods werk van het verkondigen van zijn waarheid en missie vooruit kon gaan. In de tijd van Mozes gebeurde deze begiftiging bij Besaleël, Oholiab en andere ambachtslieden. Als de Geest van de Heer mensen vervult, stelt Hij hen in staat om nieuwe dingen voor zijn zaak te doen.

Hetzelfde geldt wanneer ‘de Geest van God over’ een persoon kwam. Zo'n zin wordt voor het eerst in de Bijbel genoemd in het geval van Bileam,²⁸⁵ wat betekent dat de heilige Geest hem een speciale openbaring gaf en hij kon profeteren. In het boek Rechters wordt de zin ‘de Geest van de Heer kwam over’ zeven keer gebruikt voor verschillende rechters [Otniël (Rechters 3:10), Gideon (Rechters 6:34), Jefta (Rechters 11:29) en Simson (Rechters 13:24-25; 14:5-6, 19; 15:14)], waardoor ze de kracht kregen om Gods werk te verzorgen, het volk te beschermen en Gods werk uit te voeren. Een soortgelijke betekenis zit in de zinsnede over gedoopt worden met de heilige Geest²⁸⁶ of het ontvangen van de heilige Geest.²⁸⁷

Het aardse- en het hemelse heiligdom

De Heer gebod Mozes een heiligdom te bouwen, volgens het patroon (Hebreeuws: *tabnit*; Exodus 25:9) of plan (Hebreeuws: *mishpat* betekent letterlijk oordeel; Exodus 26:30) dat Hij hem op de berg Sinaï liet zien. Dit patroon was een miniatuurweergave van het hemelse heiligdom, aangepast aan onze menselijke situatie en toestand, maar gemodelleerd naar het hemelse origineel.²⁸⁸

Het aardse heiligdom is niet op schaal 1:1 gebouwd volgens het hemelse heiligdom. De apostel Paulus helpt ons het enorme verschil tussen het hemelse en het aardse heiligdom te begrijpen. Hij stelt dat de priesters hun dienst verrichten ‘in wat een afspiegeling, een schaduwbeeld is van het hemelse heiligdom’²⁸⁹ en legt uit dat het slechts een schaduw was van de hemelse werkelijkheid. Deze illustratie is heel toepasselijk.

Laten we een vergelijking maken tussen een persoon en zijn of haar schaduw. De schaduw van een persoon is net zo echt als hij of zij is, maar de schaduw is een zeer slechte weerspiegeling van de man of vrouw. Op basis van zijn of haar schaduw kan men heel weinig over de persoon te weten komen. Hoe zijn of haar schaduw eruitziet, hangt af van de stand van de zon. In het beste geval kan een waarnemer aan de hand van iemands schaduw raden of de persoon man of vrouw, lang of kort, dik of slank is en speculeren over andere uiterlijke kenmerken. De schaduw van een persoon onthult de leeftijd van de persoon of de uitdrukkingen op zijn of haar gezicht niet aan de waarnemer. De schaduw zal niets zeggen over iemands denken, emoties, doelen, kennis, werk, positie, dromen, plannen of teleurstellingen. Het is voldoende om met dit voorbeeld aan te tonen dat we voorzichtig moeten zijn het hemelse heiligdom niet te laten passen in ons beperkte denken, kennis en ervaring.

²⁸³ Exodus 31:3; 35:31

²⁸⁴ Exodus 31:1-11; 35:30-36:1

²⁸⁵ Numeri 24:2

²⁸⁶ Matteüs 3:11; Marcus 1:8; Lucas 3:16

²⁸⁷ Handelingen 2:38

²⁸⁸ Hebreeën 8:1-2

²⁸⁹ Hebreeën 8:5

De oorspronkelijke hemelse tempel is onvergelykbaar in afmetingen, ruimte en materialen. De tempel van het hemelse heiligdom is een plaats waar God woont; het is een paleis met zijn troon.²⁹⁰ Het is een plaats van samenkomst en aanbidding voor het universum.²⁹¹ Het is het hemelse commandocentrum van waaruit zijn oordelen worden uitgesproken.²⁹² Zoals God echt is, zo zijn engelen echt, zo is de hemel echt en zo is ook het hemelse heiligdom echt.

De rituelen van het aardse heiligdom geven een heel belangrijk aspect van verlossing weer door te laten zien hoe God redt en omgaat met zonde en zondaars. Het aardse heiligdom weerspiegelt de belangrijkste functies van het verlossingsplan. Er waren dagelijkse diensten die de individuele gelovige vergeving en zekerheid van verlossing boden. De jaarlijkse diensten beeldde de uiteindelijke en objectieve oplossing van het zondeprobleem uit: het kwaad zal niet meer bestaan en volledig worden uitgeroeid. Als gevolg hiervan wordt Gods karakter van liefde, waarheid en gerechtigheid verheven, gerechtvaardigd en bevestigd door het hele universum omdat Hij zijn liefde openlijk heeft geopenbaard en gedemonstreerd. Alle schepselen zullen zijn glorie, soevereiniteit en macht erkennen. Hij is de lof van elk wezen voor zijn goedheid en rechtvaardigheid waardig en elk mens zal in totale bewondering voor Hem buigen.²⁹³ Iedereen zal zonder uitzondering verkondigen dat God liefde is.

Deel III: Toepassing

1. Benadrukt God enige voorwaarden waaraan voldaan moet worden voordat de gave van de heilige Geest ontvangen kan worden? Let goed op de uitspraak van Petrus in zijn preek met Pinksteren: 'Kom tot inkeer en laat u allen dopen in de naam van Jezus Christus om vergeving te krijgen voor uw zonden. Dan zal de heilige Geest u geschonken worden.'²⁹⁴ Wat betekent deze belofte voor jou?
2. Velen bidden om de heilige Geest om die te bezitten of voor zichzelf te hebben. In werkelijkheid moet de heilige Geest ons bezitten zodat Hij ons kan gebruiken. Hij rust ons toe voor dienstbaarheid. Onthoud dat elke gelovige minstens één geestelijke gave heeft om anderen te dienen. Wat is de gave die jij van God hebt ontvangen? Welke geestelijke gaven heb jij nodig zodat je nuttiger kunt zijn voor God, zijn kerk en de maatschappij in het algemeen?
3. Hoe kunnen we Gods aanwezigheid in ons leven koesteren? Welke activiteiten kunnen de vreugde van zijn aanwezigheid belemmeren of van ons wegnemen?
4. Waarom is het zo belangrijk om zonde en kwaad op de aarde uit te roeien om de oorspronkelijke harmonie te herstellen? Zou het mogelijk zijn om het kwaad te beheersen als God het niet zou uitroeien, maar het eeuwig zou laten bestaan? Leg uit. Als het kwaad zelfvernietigend is, hoe lang zou het dan bestaan zonder tussenkomst van God om het te vernietigen?

²⁹⁰ Jeremia 17:12

²⁹¹ Jesaja 14:3

²⁹² Psalm 11:4-5; 18:7; 57:4; 76:9; 102:20; 123:1

²⁹³ Filippenzen 2:9-10; Openbaring 15:4

²⁹⁴ Handelingen 2:38